

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Hbo-masteropleidingen
Architectuur, Stedenbouw en
Landschapsarchitectuur**
deeltijd

**Academie van Bouwkunst,
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten**

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

Hbo-masteropleidingen
Architectuur, Landschapsarchitectuur
en Stedenbouw
deeltijd

Academie van Bouwkunst,
Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
CROHO nrs. 44336, 44337, 44338

Hobéon Certificering

Datum

17 juli 2014

Auditpanel

Dhr. W.L.M. Blomen

Dhr. D. Boutsen

Dhr. J.M. Schrijnen

Mevr. P. Meijerink

Dhr. J.D. Oostwoud Wijdenes

Dhr. A.H. Hildenbrant

Secretaris

Mvr. H. Bleijs

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	5
3.	INLEIDING	9
4.	OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	13
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	45
6.	AANBEVELINGEN	47
	BIJLAGE I Scoretabel	49
	BIJLAGE IIa Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	51
	BIJLAGE IIb Competentiematrix	55
	BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma	57
	BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels	59
	BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten	65
	BIJLAGE VI Overzicht auditpanel	67

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Academie van Bouwkunst, opleidingen: Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur.
registratienummer croho	Architectuur 44336 Stedenbouw 44338 Landschapsarchitectuur 44337
domein/sector croho	Taal en Cultuur
oriëntatie opleidingen	Hbo
niveau opleidingen	Master
graad en titel	Master of Architecture Master of Urban Design Master of Landscape Architecture (Toekomstige graad: Master of Science)
aantal studiepunten per opleiding (ec's)	240
afstudeerrichtingen	Architectuur: geen Stedenbouw: geen Landschapsarchitectuur: European master in Landscape Architecture (EMiLA) (implementatiefase, jaar 1)
onderwijsvorm(en) ¹	Concurrent onderwijs (parallel leren en werken)/Projectonderwijs /ontwerponderwijs (ook wel atelieronderwijs genoemd)
locatie	Amsterdam
variant	Deeltijd (met een voltijdse studie- en werklust: 120 EC binnenschools en 120 EC buitenschools)
relevante lectoraten	Artistieke praktijk (AHK-breed lectoraat) Architectuur: Material and design Stedenbouw: Design in Urbanism Landschapsarchitectuur: Living Landscapes Stedelijke strategieën (Landelijk AvB- lectoraat – LOBO)
datum audit / opleidingsbeoordeling	10 en 11 april 2014
contactpersoon (naam en e-mailadres)	Barbara Gelissen, barbara.gelissen@ahk.nl

¹ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan: afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Basisgegevens **hbo-masteropleidingen**, Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur, deeltijd

Instroom (aantal)		2009	2010	2011	2012	
Architectuur		27	42	37	39	
Stedenbouw		10	13	17	13	
Landschapsarchitectuur		10	16	7	5	
Rendement (N+1) (percentage) ²		2004	2005	2006	2007	2008
Architectuur		15	13	17	8	15
Stedenbouw		0	13	25	0	0
Landschapsarchitectuur		0	0	21	30	20
Docenten (aantal + fte)		aantal			Fte	
Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur		Zie toelichting			Zie toelichting	
Opleidingsniveau docenten (percentage) ³		Bachelor	Master	PhD.		
Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur		12 %	87%	2%		
docent-student ratio ⁴		1: 24				
Contacturen binnenschools onderwijs (aantal) ⁵		1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar	
Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur		10,5	9,5	8,5	0,5	

Toelichting rendement:

- De rendementscijfers van de opleidingen na 5 jaar (N+1) zijn relatief laag. Dit wordt veroorzaakt door de zwaarte van de studie (combinatie leren/werken) en de veelgebruikte mogelijkheid in verband hiermee een 'time out' te nemen.
- De gemiddelde rendementscijfers van N+2 van de lichteningen 2003 – 2006 zijn voor Architectuur 28%, Stedenbouw 24% en voor Landschapsarchitectuur 21%. De gemiddelde rendementscijfers voor N+3 voor de lichteningen 2003-2005 zijn voor Architectuur 41%, voor Stedenbouw 35% en voor Landschapsarchitectuur 31%.
- Naast de 'time out' heeft de Academie ook te maken met een selectie/ uitval na het eerste jaar, van rond de 25%. Voor nadere toelichting zie paragrafen 'Studeerbaarheid, door- en uitstroom' en 'Rendement' van Standaard 2.

Toelichting instroom:

- Alle studenten die op de peildatum 1 oktober aan een nieuwe opleiding van de AHK begonnen. Dit zijn dus alle nieuwe studenten binnen een bepaalde opleiding. Zittenblijvers en herintreders zijn niet meegenomen in dit getal.

² Het aandeel van het totaal masterstudenten dat het masterdiploma haalt in de nominale studieduur+ één jaar, zo mogelijk van de laatste drie cohorten. Bron: 1cijferHO

³ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel). Door afronding is het percentage opgeteld > 100%. Bron: Docenteninzet Academie van Bouwkunst 2012-13.

⁴ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar. N: Docentenadministratie 2012-13/formatieplan 2011.

⁵ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van het binnenschools deel van de opleiding. Het binnenschools deel beslaat 20 uur per week. Bron: studiegids, studieprogramma 2013-14.

Toelichting docent-student ratio:

- De Academie hanteert de volgende groepsgrootten (2012-13): Projecten: 8 studenten, 1 docent. Oefeningen en vormstudies: 12 studenten, 1 docent. Colleges (inter)disciplinair: alle studenten van een studiejaar, 1 docent.

Toelichting docenteninzet:

- Het totaal aantal gastdocenten in het studiejaar 2012-2013 was 298 voor de drie richtingen A, S en L. Dit is omgerekend 5,25 fte. Het is ondoenlijk om deze uit te splitsen naar studierichting Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur, omdat een groot deel van het onderwijsprogramma multidisciplinair worden aangeboden (projecten, oefeningen, colleges, workshops, winterschool, keuze- en zomerprogramma). Daarnaast is er 4,47 Fte aan onderwijzend personeel in loondienst, onder wie hoofden van opleiding, onderwijscoördinator, praktijkcoördinator, coördinerend docent vormstudies, lectoren, assistenten en werkplaatsmeester. In totaal was er in 2012-2013 9,72 Fte voor onderwijsinzet.

2. SAMENVATTING

De Academie van Bouwkunst Amsterdam (AvB), onderdeel van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK), biedt drie hbo-masteropleidingen aan, i.c. Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur. Iedere opleiding beslaat elk vier studiejaren en 240 studiepunten (EC). De Academie biedt de opleidingen aan via de Concurrent-formule, waarbij de student 120 EC binnenschools verdient en 120 EC buitenschools verdient door te werken in de praktijk. De opleidingen hebben daarmee een voltijd studielast, maar worden formeel in deeltijd aangeboden.

De drie opleidingen hebben een grote gemeenschappelijkheid, onder meer in onderwijsmodel, docenten en programma-opbouw. Bovendien worden ze deels multidisciplinair aangeboden. Dankzij die gemeenschappelijkheid functioneren de drie masteropleidingen in de praktijk in feite als een opleiding met drie varianten. Het accreditatietraject is –in afstemming met de NVAO- op een daarbij passende wijze ingericht. Er is een gecombineerde audit uitgevoerd, bestaande uit een generiek deel en drie opleidingsspecifieke delen.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties (goed)

De drie hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur zijn te kenschetsen als ontwerpopleidingen op het snijvlak van kunst, techniek en wetenschap en ze leiden studenten op tot ontwerpprofessionals voor de drie gelijknamige vakgebieden. Omdat studenten in de masteropleiding twee jaar praktijkervaring op doen, kunnen afgestudeerden zich na de opleiding direct inschrijven in het architectenregister en direct aan de slag als respectievelijk Architect, Stedenbouwkundige en Landschapsarchitect. De Academie heeft een duidelijk beeld van het soort ontwerpers dat wordt opgeleid: ontwerpers die conceptueel goed onderlegd zijn, maar wel gericht op de actuele praktijk, die zich kritisch en zelfstandig opstellen, die voorbereid zijn op multidisciplinair werken en die oog hebben voor internationale ontwikkelingen.

De eindkwalificaties voor de opleidingen zijn geformuleerd in 'eindtermen' en 'competenties'. De eindtermen voor de drie opleidingen zijn een rechtstreekse afspiegeling van de praktijk, ze komen namelijk overeen met de landelijke begintermen voor beroepspraktijk (vastgelegd in de Nieuwe Nadere Regeling bij de Wet op de Architectentitel voor Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur). De competenties zijn een Academie-eigen vertaling van de eindtermen en bestaan voor elk van de drie opleidingen uit dezelfde tien generiek geformuleerde vermogens: Creërend-, ambachtelijk-, operationaliserend-, ondernemend-, onderzoekend-, lerend-, communicatief- en strategisch vermogen en het vermogen tot samenwerken en het vermogen tot kritische reflectie. Het panel stelt vast dat de competentieset ook aan de internationale eisen voor masterniveau voldoet.

Voor het binnenschools curriculum werkt de Academie met de tien competenties, voor het buitenschools curriculum werken alle academies in Nederland met de landelijk opgestelde eindtermen. Van de landelijke eindtermen is vastgesteld welke primair in het binnenschools curriculum, welke primair in het buitenschools curriculum en welke in beide aan de orde moeten komen.

De huidige competentieset bestaat al enkele jaren, maar gezien het feit dat de competenties vrij abstract zijn geformuleerd, stelt het panel vast dat de Academie hiermee nog goed uit de voeten kan. Dit ondanks het feit dat onder invloed van de crisis bijvoorbeeld, het werkveld voor de drie opleidingen recent ingrijpend veranderde.

Opvallend is de verschuiving van grote bureaus naar vele kleine bureaus, evenals een toename van tijdelijke samenwerkingsverbanden. Ook de aard van het werk is veranderd: meer dan voorheen vindt dat werk in netwerkverband plaats en vraagt het om eigen initiatief. Ondernemendheid van studenten is in dat kader een steeds belangrijker aspect.

Ondanks dat in de eindkwalificaties internationalisering niet letterlijk of expliciet is opgenomen, voldoen deze toch in internationaal perspectief volgens het panel, doordat ze aansluiten bij Europese regelgeving. De Academie heeft aanvullend hierop een visie op internationalisering en kiest er bewust voor om vanuit het Nederlandse ontwerpgedachtengoed op te leiden, maar om hierbij wel eigen opvattingen continu te toetsen en te herdefiniëren vanuit het bredere perspectief van internationale ontwerpopvattingen en ontwikkelingen (globalisering, EU eenwording etc.).

Het panel stelt vast dat onderzoek, via de competentie 'Onderzoekend vermogen' die voor elk van de opleidingen geldt, deel uitmaakt van de eindkwalificaties en dat onderzoek bovendien integraal onderdeel is van de opleidingen als zijnde een aspect dat in de visie van de Academie onlosmakelijk verbonden is met ontwerpen.

Het panel trof drie opleidingen die door de Academie vanuit een sterke visie, heldere profilering en breed gedragen gedachtengoed worden uitgevoerd. De bewuste keuze voor de concurrent-formule speelt hierbij een essentiële rol. Deze formule wordt toegepast door alle zes Nederlandse Academies van Bouwkunst en aan de inhoud van het buitenschools curriculum worden eisen worden gesteld vanuit wet- en regelgeving. Het is voor het panel helder dat de Academie de eindkwalificaties voor het buitenschools curriculum afstemt met relevante inhoudelijke partijen die de nationale en Europese beroepspraktijk vertegenwoordigen.

Het panel vindt voor alle drie de opleidingen dat ze aansluiten bij en in goede harmonie zijn met het werkveld. De beoogde eindkwalificaties zijn geworteld in verschillende praktijken en er is voldoende aansluiting bij: de Europese regelgeving en nationale wet- en regelgeving, onderlinge afspraken tussen masteropleidingen in Nederland, de Dublin Descriptoren en overleg met de beroepspraktijk. Hiermee zijn de relevantie, de beroepsgerichtheid en het niveau van de competenties (ook internationaal gezien) verzekerd. Ook de aandacht voor de multidisciplinariteit vindt het panel sterk en passend bij de huidige praktijk.

Het auditpanel is van mening de masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur op Standaard 1 het gemiddelde ontstijgen. In het bijzonder waardeert het panel de sterke visie en de verankering van de eindkwalificaties in de praktijk. Op basis hiervan beoordeelt het panel standaard 1 als 'Goed' voor de drie hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving (goed)

De Academie heeft een visie op hoe zij studenten wil opleiden. Belangrijke elementen daaruit zijn: de meester-gezel benadering, de student beschouwen als professional en actueel, 'state of the art' en multidisciplinair onderwijs. Voorts zijn Amsterdam als object van studie en leermodel en oog bieden voor internationale ontwikkelingen belangrijk. De Academie van Bouwkunst gaat ervan uit dat studenten het meest effectief leren in een realistische taakomgeving (gecombineerd met meer klassieke werkvormen als colleges en werkgroepen). De academie richt hiertoe het onderwijs in als 'concurrent onderwijs', waarin werken in de praktijk en studie op de Academie (elk 50%) elkaar aanvullen tot een volledige opleiding.

Via een systeem met uitgebreide matrices borgt de Academie dat alle eindkwalificaties in het programma aan bod komen. Voor studenten is er een heldere, overzichtelijke studiegids.

Het panel is complimenteers over het programma omdat het studenten, met zeer uiteenlopende vooropleidingen, mogelijk maakt om de eindkwalificaties te behalen. Het curriculum is zeer doordacht opgezet, bevordert de samenwerking tussen de drie opleidingen en komt toch tegemoet aan eisen om flexibel op ontwikkelingen te kunnen reageren en om keuzemogelijkheden voor studenten te honoreren.

De studenten komen in aanraking met buitenlandse professionals, praktijk en kennisbasis, voor internationalisering is dus over de breedte van de opleidingen voldoende aandacht. Dat geldt ook voor onderzoek in het kader van ontwerpen.

Het panel ziet dat er een werkend systeem is om het programma te actualiseren. Zo gaven alumni in evaluaties aan dat zij ondernemerschap misten in de opleidingen, inmiddels is en wordt dit verder in het programma gebracht. Dat vindt het panel belangrijk. Het panel stelt voorts vast dat de studielast hoog is, tegelijkertijd ziet het panel dat de Academie voldoende aandacht heeft voor studiebegeleiding en ontlastende maatregelen. Permanente aandacht hiervoor is volgens het panel belangrijk.

Het auditpanel is van oordeel dat de Academie in een goede balans van vaste en flexibele docenten op een zeer consistente wijze de helder opgezette en zeer goed doordachte masterprogramma's aanbiedt. Door het werken met gastdocenten uit het werkveld, sluit het programma steeds aan bij de actuele praktijk. Docenten zijn deskundig en nieuwe docenten worden goed ingewijd in de cultuur en de onderwijssystematiek van de opleidingen.

Ook de voorzieningen zijn goed, en indien studenten minder tevreden zijn, werkt men aan verbetering. Wat niet in de academie aanwezig is, is elders binnen een kleine straal rondom de school, wel tot de beschikking van studenten. De 'school' is groter dan het gebouw, zoals studenten opmerkten.

De goede, zorgvuldig en evenwichtig opgebouwde programma's die studenten de mogelijkheid bieden de eindkwalificaties te halen en zichzelf te ontwikkelen, de sterke nadruk op de praktijk via het breed gedragen concurrent-model en de kwalitatief goede docenten die op consistente wijze via de 'meester-gezel- methode' de actuele praktijk inbrengen zijn de hoofdredenen voor het panel om deze standaard voor elk van de drie opleidingen als 'goed' te beoordelen.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties (goed)

Het panel is onder de indruk van de inhoudelijk georiënteerde, weinig bureaucratische, en zorgvuldige toetsystematiek die de Academie hanteert. De twee soorten beoordelingen (Kennis & vaardigheden op onderdelen en integratie van kennis & vaardigheden + vorderingen in professionele ontwikkeling van de student per jaar) vormen een bewaking van de integrale ontwikkeling van de student en zijn passend voor het competentiegerichte onderwijs en vereisen een brede ontwikkeling van de student als ontwerper. Met de aanvullende jaarlijkse integrale toetsing gaat de Academie volgens het panel 'de extra mijl' en borgt zij het opleiden tot goede ontwerpers. Dat genereert de nodige continuïteit en stabiliteit in een omgeving waarin veel met gastdocenten wordt gewerkt. De combinatie van beide toetswijzen is volgens het panel zeer sterk.

Bij het ontwerpen van toetsen is er een gedeelde verantwoordelijkheid tussen docenten en studieleiding. Bij het beoordelen van gerealiseerde kwalificaties worden studenten systematisch door meer docenten beoordeeld en ook door externe deskundigen. Beoordelingsformulieren hebben een heldere uniforme structuur. De relatie tussen de eindkwalificaties en de beoordelingsformulieren waarmee gewerkt wordt bij het beoordelen van het eindwerk, kan volgens het panel directer en daardoor beter navolgbaar. Desondanks borgt het gehanteerde systeem de inhoud en het niveau van de competenties.

Het panel is van mening dat de eindwerken voor alle drie de opleidingen qua niveau, inhoud en oriëntatie een goede afspiegeling zijn van de eindkwalificaties. Volgens het panel is het begrijpelijk dat veel studenten hun eindwerk naar een hoog niveau willen brengen om mee te dingen naar vakprijzen, in de praktijk zijn langere afstudeertrajecten hiervan het gevolg. De beoordeling van het eindwerk kan verder verrijkt worden door het proces (tijd en planning) daarbij een prominentere plaats te geven. Extra aandacht voor de theoretische kant van de onderbouwing van ontwerpkeuzes en het uitdrukken van de reflectie van de student kan het niveau van de studenten nog verder verhogen.

Het panel is zeer positief over de toetssystematiek en over het gerealiseerde eindniveau van de drie opleidingen, zeker ook gezien (de nominaties voor) vakprijzen die afgestudeerden vergaren. Op basis daarvan beoordeelt het panel standaard 3 voor de hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur als 'Goed'.

Algemene conclusie

Naar de mening van het panel worden de hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur vanuit een heldere visie op het vak en onderwijs en op een breed gedragen wijze aangeboden. De eindkwalificaties zijn rechtstreeks afkomstig uit de praktijk en het auditpanel is zeer tevreden over de inhoud en vormgeving van het programma, de docenten en voorzieningen. De toetssystematiek met integrale jaartoetsing is stevig en borgt dat studenten de eindtermen kunnen behalen. De resultaten zijn goed. Het panel stelt daarbij dat de Amsterdamse Academie 'Unieke talenten de kans geeft om te excelleren'.

Aangezien het panel voor alle drie de opleidingen de standaarden 1,2 en 3 als 'Goed' beoordeelt, komt eveneens voor elke van de drie opleidingen het eindoordeel op 'Goed'.

Datum 17 juli 2014

W.L.M. Blomen
voorzitter

H. Blijs,
secretaris

3. INLEIDING

Karakteristiek van de opleidingen

De Academie van Bouwkunst (in dit rapport ook AvB of de Academie genoemd) bestaat sinds 1908 en is sinds 1988 een onderdeel (faculteit) van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK). De Academie biedt drie 4-jarige hbo-masteropleidingen aan van elk 240 EC: Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur. Studenten worden opgeleid tot kritische en zelfbewuste ontwerpprofessionals voor de drie voornoemde vakgebieden. Zij kunnen zich na de opleiding direct inschrijven in het architectenregister en aan de slag als respectievelijk Architect, Stedenbouwkundige en Landschapsarchitect.

De drie opleidingen hebben een grote gemeenschappelijkheid, qua onderwijsmodel, docenten en programma-opbouw bijvoorbeeld. Inhoudelijk zijn de drie opleidingen sterk verweven, ze worden dan ook deels multidisciplinair onderwezen. Er zijn uiteraard wel inhoudelijke verschillen, voortkomend uit de karakteristiek van elk vakgebied en er is een kwantitatief verschil. Zo is de opleiding Architectuur met ongeveer 150 studenten beduidend groter dan Landschapsarchitectuur en Stedenbouw, met respectievelijk circa 60 en 30 studenten.

De Academie biedt de drie opleidingen aan volgens het 'concurrent model'. Dat houdt in dat de student de helft van zijn studiepunten binnenschools en de andere helft buitenschools 'in de beroepservaringsperiode' vergaart. De relatie tussen de opleiding en werkgevers is daarbij niet, zoals bij een duale opleiding wel het geval is, formeel vastgelegd. De student heeft een eigen verantwoordelijkheid bij het invullen van het buitenschoolse deel van het onderwijs. In Europa werken alleen de Nederlandse Academies van Bouwkunst via dit model.

De drie opleidingen van de Academie zijn te karakteriseren als ontwerpopleidingen op het snijvlak van kunst, techniek en wetenschap.

In Nederland zijn zes Academies van Bouwkunst. De AvB Amsterdam is hiervan de grootste. In 2013 waren er bij de AvB Amsterdam 226 studenten ingeschreven in vergelijking met 518 studenten bij alle Academies in totaal. Iedere Academie biedt de master Architectuur aan, drie de master Stedenbouw en uitsluitend Amsterdam biedt ook Landschapsarchitectuur aan. De Academie biedt het onderwijs voor de drie opleidingen sinds studiejaar 2013-14 ook Engelstalig aan.

Met de andere vijf Academies wordt overlegd en samengewerkt in het Landelijk Overleg Bouwkunst Onderwijs (LOBO). De Academie van Amsterdam onderscheidt zich daarbij met name van de andere Academies door multidisciplinair onderwijs (de koppeling tussen de disciplines is uniek), individueel onderwijs met integrale toetsing in jaartentamens (zie standaard 3), een steeds geactualiseerde onderwijsagenda (elke vier jaar wisselt het opleidingshoofd) en het uitsluitend werken met praktiserende gastdocenten die vanuit hun beroepspraktijk opgaven inbrengen. Onderscheidend is ook dat de stad Amsterdam een centrale plaats inneemt in het onderwijs, zowel als leermodel als object van bewerking.

Ontwikkelingen sinds vorige accreditatie

Voorbeelden van verbeterpunten (die relevant zijn in het kader van de Beperkte Opleidings Beoordeling) die in vorige accreditatie benoemd zijn en de opvolging daarvan:

- *Beter communiceren van de beoordelingscriteria.* De communicatie rond de beoordelingscriteria is verbeterd door het aanscherpen van de teksten in de studiegids, aanpassingen in de beoordelingsformulieren en jaarlijkse mondelinge voorlichting over Tentamen 1 en Schouw aan de studenten. Het toezicht op het tijdig inleveren van beoordelingen door docenten is verscherpt.

- *Verbeteren van de ruimte voor vormstudies.* De ruimte voor de vormstudies is sterk vergroot: naast de in 2008 vernieuwde maquettewerkplaats is in 2011 ook de omloop met grote werktafels en vaste opslagruimte ingericht voor de vormstudie. Een vaste werkplaatsassistent/beeldhouwer ondersteunt sinds 2011 docenten en studenten bij onderwijs en individueel werk.
- *Zware studielast.* Het panel constateerde bij de vorige accreditatie een hoge studiebelasting die voor sommige studenten reden was de opleiding niet af te maken. De opleiding is inderdaad zwaar door de combinatie van werken en studeren en de levensfase waarin veel studenten verkeren (gezin, huis etc). De Academie heeft in de opzet van het onderwijs bewust geen wijzigingen aangebracht, omdat zij achter de effectiviteit van het model staat. Wel heeft zij maatregelen genomen om de doorstroom naar en tijdens het afstuderen te verbeteren, die tevens de studeerbaarheid bevorderen. Daardoor is o.a. de gemiddelde studieduur (inclusief tussentijdse uitschrijvingen) in de afgelopen jaren teruggebracht van 6 naar 5,5 jaar. Een aantal stappen is gezet om de doorstroom naar het afstuderen en het afstudeertempo verder te verbeteren.
 - Een clinic in het eerste semester van het derde jaar adresseert specifieke problemen per student om de herhalingslast te verkleinen.
 - Met de afstudeerclinic en het koppelen van de paper uit semester 6 aan het afstuderen, is de aanzet tot het afstuderen al in het derde jaar gelegd.
 - Een andere maatregel is dat hoofden van de opleidingen het afstudeerproces van de studenten intensiever monitoren en daardoor sneller kunnen ingrijpen. Harde cijfers zijn er nog niet - daarvoor zijn de ingrepen nog te kort geleden - maar deze lijken effect te sorteren.

Voorts heeft de Academie zelf notie genomen van enkele punten uit de rapportage en daar op gehandeld ter verbetering:

- *Studiebegeleiding.* Met de scheiding van de functies van praktijkcoördinator en studieadviseur (2008) en een uitbreiding van de aanstellingen zijn studie- en praktijkbegeleiding versterkt en verder geprofessionaliseerd. Vast overleg tussen de studieadviseurs binnen de AHK en regelmatige samenkomsten van de praktijkcoördinatoren van de zes Academies vormen daarbij een belangrijke ondersteuning.
- *Alumnibeleid.* Met de jaarlijkse Kromhoutlezing op 5 oktober is vanaf 2009 een vast 'terugkommoment' gecreëerd voor alumni. Daarnaast is een LinkedIn netwerk opgezet van alumni o.a. om regelmatig nieuwsberichten en uitnodigingen voor activiteiten in de Academie te versturen. AHK breed wordt geïnvesteerd in het opzetten van een alumnibestand. In toenemende mate worden alumni als gastdocent betrokken bij het onderwijs. Ook treden zij op als ambassadeur voor de Academie in de contacten met de vooropleidingen.

Noten bij het rapport

Drie opleidingen, één audit.

De audit is uitgevoerd als een gecombineerd traject van drie hbo-masteropleidingen. Dat kon omdat de drie opleidingen, zoals eerder opgemerkt, een grote gemeenschappelijkheid hebben. Het onderwijsmodel en de opbouw van het programma zijn gelijk. De opleidingen maken gebruik van het zelfde gebouw, vallen onder één directeur en delen ondersteunende diensten, een kwaliteitszorgsysteem en commissies (zoals bijvoorbeeld examencommissie). Dat de opleidingen deels multidisciplinair worden aangeboden vormde extra motivatie voor een gecombineerd traject, zodat dit aspect goed tot zijn recht zou komen.

Omdat de drie opleidingen in de praktijk functioneren als een opleiding met drie varianten, is voorafgaand aan de audit met de NVAO afgestemd het accreditatietraject op een daarbij passende wijze in te richten. Dat leidde tot een gecombineerde audit bestaande uit een generiek deel en drie opleidings specifieke delen.

Bij de selectie van eindwerken is, ook in overleg met de NVAO, volgens dezelfde benadering gewerkt. Zie standaard drie voor gedetailleerde informatie.

In deze rapportage wordt over de Academie gesproken wanneer het generieke zaken betreft die voor alle drie de opleidingen gelden. In het geval van opleidingsspecifieke aspecten is dit expliciet benoemd.

Landschapsarchitectuur internationale specialisatie EMiLA

De opleiding Landschapsarchitectuur is recent gestart met het aanbieden van een internationale specialisatie: EMiLA, European Master in Landscape Architecture. Dit doet de opleiding in en met een netwerk van vijf Europese partnerinstellingen. Ten tijde van de audit was men hiermee reeds het eerste jaar gestart. Omdat er nog geen resultaten te beoordelen zijn, heeft het panel de beoordeling van deze specialisatie moeten baseren op 'planvorming'. Daartoe is aanvullend gesproken met het hoofd van de opleiding en zijn een beschrijving van het programma en de EMiLA-website bestudeerd. In een volgende accreditatieronde kan deze specialisatie volledig beoordeeld worden. Zie standaard 2 voor meer informatie.

Overig

In dit rapport wordt naar de student verwezen in de mannelijke vorm. Uiteraard moet overal waar hij of zijn staat ook zij of haar gelezen worden.

Op diverse plekken in dit rapport worden onderwijsonderdelen in codes benoemd, V1, O2 en P3 bijvoorbeeld. In het overzicht in bijlage III is snel te zien welk programmaonderdeel het betreft.

4. OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De drie hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur leiden studenten op tot ontwerpprofessionals voor de drie gelijknamige vakgebieden. Afgestudeerden kunnen zich na de opleiding direct inschrijven in het architectenregister en aan de slag als respectievelijk Architect, Stedenbouwkundige en Landschapsarchitect. Het zijn in die zin dus echte beroepsopleidingen, aldus het panel, waarin 'de kunst van het ontwerpen' als kern van het vakmanschap centraal staat. In de audit waren belangrijke thema's: de profilering van de opleidingen ten opzichte van andere hbo- en wo-opleidingen, de koppeling onderzoek-ontwerpen, het concurrent-model en de aandacht voor de persoonlijke artistieke ontwikkeling van de student en zijn positie in het vakgebied.

Visie op het vak en de beroepspraktijk en profilering

De Academie heeft een stevige eigen visie op waartoe zij studenten wil opleiden. Belangrijke elementen uit die visie zijn:

- *Ontwerpen als de kern van het vakmanschap.* De Academie ziet ontwerpen als een praktische en kritische discipline op het snijvlak van kunst, techniek en wetenschap. De Academie wil studenten voorbereiden op een kritisch reflectieve, innovatieve en conceptueel onderbouwde beroepsuitoefening.
- *Studenten moeten goede conceptuele en tegelijk op de praktijk gerichte ontwerpers worden.*
- *Individuele artistieke ontwikkeling van de student staat hoog in het vaandel.* De AvB wil realiseren dat afgestudeerden zich in hun beroepsuitoefening zelfstandig en strategisch opstellen en dat zij kritisch kunnen reflecteren op hun persoonlijke ontwikkeling en positie als ontwerper.
- De AvB wil steeds *studenten afleveren die zijn toegerust voor de actuele praktijk.*
- *Multidisciplinariteit is essentieel* in deze tijd waarin opgaven steeds complexer worden en de scheidslijn tussen de disciplines vervaagt. De Academie wil de studenten hier goed op voorbereiden.
- Studenten worden opgeleid in de *Nederlandse ontwerptradities* voortkomend uit het 'kunstwerk Nederland'. Tegelijkertijd wil de Academie realiseren dat haar studenten *oog hebben voor de internationale praktijk*, omdat ontwikkelingen in het vak en het werkveld van de drie disciplines in toenemende mate internationaal zijn.

Studenten herkennen alle bovenstaande punten en benoemden die zelf ook in de audit.

Opleidingsvisie

Iedere discipline hanteert een eigen visie op het vak, ingevuld door het hoofd van de opleiding.

Architectuur heeft de laatste jaren een sterke band ontwikkeld met het maken. De opleiding richt zich nadrukkelijk op het maken van ruimte als essentie van het ontwerp en wordt het vak Architectuur benaderd als culturele daad, in samenspraak met, en ingebed in de traditie van de kunsten.

Landschapsarchitectuur kijkt, naast de kleinschalige en stedelijke ontwerpen, nadrukkelijk ook naar het grootschalige landschap, als resultante van bewoning en gebruik en wil de ontwerpers meer bewust maken van de processen die hier spelen.

Stedenbouw richt zich op de veranderingen in de discipline: van planmatig werkend en volgend zal de ontwerper zich tot een assertieve, adaptieve en ondernemende beroepsbeoefenaar moeten ontwikkelen. 'De stedenbouwkundige als meer dan ontwerper.'

Visie op beroepspraktijk

De Academie is sterk verweven met het werkveld en de beroepspraktijk onder meer via een volgens het panel relevante Commissie van Advies, de (gast)docenten uit de praktijk en 'last but not least' de studenten zelf die de helft van de studie in de praktijk werken. Daardoor heeft de AvB snel en goed zicht op ontwikkelingen die daar gaande zijn. Voor Architectuur is herbestemming momenteel bijvoorbeeld een belangrijk item. De kaders waarbinnen de stedenbouwkundige in het verleden werkte, zijn sterk veranderd, zijn rol is meer initiërend en hij werkt in toenemende mate met andere partijen samen, herontwikkelingsopgaven komen veelvuldig voor. Binnen Landschapsarchitectuur veranderen de traditionele landschapsontwerpopgaven richting het ontwikkelen van meer strategische ruimtelijke visies, op het gebied van energie en voedsel bijvoorbeeld. Voor alle drie de disciplines geldt dat het niet meer enkel gaat over 'opgaven invullen vanuit vakkennis', maar dat de afgestudeerde zich bewust moet zijn van zijn maatschappelijke rol en ondernemingskracht moet bezitten. "De kern van het vakmanschap is een constante, maar de context verandert heel snel.", aldus de Academie. "Studenten moeten leren aan welke maatschappelijke knop ze straks moeten draaien om hun ontwerpen en strategieën gerealiseerd te krijgen." Het panel vult daarop aan dat inzicht in de rol van het ontwerp in de praktijk belangrijk is: het gaat niet altijd meer om een vast 'plan', maar steeds vaker om –via ontwerpend onderzoek- het verkennen en verbeelden van 'mogelijke toekomsten' (zie aanbevelingen). Dat vereist een meer onderzoekende houding van de ontwerper. Dit geldt voor alle drie de opleidingen maar in sterkere mate voor Stedenbouw en Landschapsarchitectuur volgens het panel, omdat bij Architectuur de opgave doorgaans vastomlijnder is en omdat bij de andere twee door de schaal en de daarmee samenhangende processen, publieke verantwoording doorgaans een belangrijker rol speelt.

De AvB signaleert dat sinds 2008 het werkveld van architecten, landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen ingrijpend is veranderd. De omzet van architectenbureaus daalde met meer dan 50%, terwijl het aantal architectenbureaus verdubbelde. Bureaus hebben minder geld en zoeken manieren om mankracht flexibeler in te zetten onder andere door meer gebruik te maken van freelancers of samen te werken met andere bureaus. Meer bureaus proberen opdrachten in het buitenland te verwerven. Ontwerpers ontplooiën zelf initiatieven om werk te genereren. Nieuwe jonge bureaus zijn in opkomst, ook van pas afgestudeerde studenten van de Academie. Deze constatering geldt in het algemeen ook voor de vakgebieden Stedenbouw en Landschapsarchitectuur.

Ook de aard van de werkzaamheden in de drie disciplines verandert. Veel werk is initiërend en ontwerpend van aard en minder uitvoerend, er zijn veel 'bottom-up' initiatieven, sommige ontwerpers gaan zelf ontwikkelen, vaak in samenwerking met producerende marktpartijen en worden daarmee nog nadrukkelijker ondernemer. Anderen verleggen de grenzen van het vakgebied. Het panel begreep van studenten en alumni dat zij steeds vaker als freelancer met projectmatige en netwerkmatige samenwerkingsverbanden te maken krijgen en dat ondernemerschap belangrijker wordt.

Bovengenoemde veranderingen in de markt hadden invloed op de praktische invulling van het buitenschoolse 'beroepservaringsdeel'. Werk vinden is moeilijker geworden. De Academie heeft hiervoor een oplossing gevonden in de vorm van praktijkateliers. Dit zijn 'beroepservaring vervangende' projecten die de Academie initieert voor opdrachtgevers, soms ook in samenwerking met een lectoraat (zie voor meer informatie bij standaard 2).

Profilering ten opzichte van collega-opleidingen in Nederland

De onderbrenging van de Academie bij de AHK en daarmee bij het kunstenunderwijs, is een bewuste keuze waarmee de Academie zich profileert ten opzichte van de technische geïntendeerde hbo-opleidingen en universitaire masteropleidingen.

De masteropleidingen van de Academie zijn, in vergelijking met de opleidingen aan de Technische Universiteiten, sterk beroepsgericht. Die beroepsgerichtheid is te illustreren aan de hand van de volgende ontwikkeling: vanaf 1 januari 2015 wijzigt de Wet op de Architecten Titel (WAT) en dan geldt dat een beroepsbeoefenaar zich pas architect (of stedenbouwkundige of landschapsarchitect) mag noemen na het opdoen van twee jaar relevante werkervaring. Academiestudenten doen tijdens hun studie netto twee jaar beroepservaring op en zijn vrijgesteld van deze regel. Zij mogen zich dan direct na het afstuderen in het architectenregister inschrijven en kunnen dus gelijk als zelfstandig beroepsbeoefenaar aan de slag. Ter vergelijking: een universitair afgestudeerde moet eerst twee jaar beroepservaring opdoen onder begeleiding van een geregistreerd architect, voordat hij zich als architect kan inschrijven in het beroepsregister.

Waar de Academie de focus legt op ontwerpen als vakmanschap ofwel als basis van het beroep, zijn de universitaire masters meer gericht op de ontwikkeling van analytische vaardigheden en de theoretische kant van de beroepen. Ten opzichte van de andere AvB's zijn met name de multidisciplinariteit tussen de drie opleidingen en de focus op Amsterdam als leermodel uniek. Mede door het sterke concept 'Nederland als ontworpen omgeving' blijkt de Academie Amsterdam aantrekkelijk voor buitenlandse studenten.

Mening panel

Het panel is van mening dat de Academie de veranderingen in het werkveld goed op het netvlies heeft. Gelet op de maatschappelijke context is aandacht voor inzicht in de rol van een ontwerp in de praktijk daarbij volgens het panel in toenemende mate belangrijk. Een bewijs voor de goede aansluiting bij het werkveld is dat alumni en studenten van de Academie nog steeds passend werk vinden; in januari 2014 had 80% van de studenten passend werk. Op basis van gesprekken met alumni en de studieleiding stelt het panel dat afgestudeerden zich standaard inschrijven in de beroepsregisters. Alumni starten steeds vaker een eigen bureau en werken op projectbasis, maar komen wel aan de slag. Ten behoeve van realisatie van de beroepservaringsperiode in het buitenschoolse deel (praktijkateliers) biedt de Academie ondersteunende oplossingen richting de studenten.

Naar de mening van het panel profileert de AvB zich 'zuiver en authentiek' als een ontwerpschool. Het panel vindt de visie van de Academie helder en de ambities mooi en constateert dat het gedachtengoed in alle geledingen van de Academie gedragen wordt.

Het panel ziet dat de Academie zich met haar visie duidelijk profileert te opzichte van andere opleidingen en vindt de nadruk op samenwerking tussen de drie opleidingen een sterk punt.

Eindkwalificaties

De eindkwalificaties zijn geformuleerd in de vorm van 'eindtermen' en 'competenties' (zie bijlage II). De eindtermen voor de drie opleidingen zijn gelijk met de landelijke begintermen voor beroepspraktijk (vastgelegd in de Nieuwe Nadere Regeling bij de Wet op de Architectentitel) en derhalve een rechtstreekse afspiegeling van de praktijk. Ze zijn in de basis voor de drie opleidingen vergelijkbaar en verschillen daar waar de drie disciplines dat ook doen. Ter illustratie: Zo heeft een afgestudeerde hbo-master Architectuur het vermogen tot architectonische vormgeving die voldoet aan esthetische en aan technische en functionele eisen en een master Stedenbouw het vermogen om informatie vanuit andere bij de ruimtelijke ordening betrokken disciplines om te zetten in ruimtelijke constructies en ontwerpen van ruimtelijke concepten. De master Landschapsarchitectuur bezit de vaardigheid om uiteenlopende ruimtelijke problemen op verschillende schaalniveaus ontwerpend op te lossen en de vaardigheid om ontwerp oplossingen te maken in de vorm van een omvattend ruimtelijk concept, waarbij de invloed van en samenhang met de bredere omgeving en de kleinere omgevingselementen duidelijk is.

De competenties zijn een Academie-eigen vertaling van de eindtermen en bestaan voor elk van de drie opleidingen uit dezelfde 10 generieke vermogens: Creërend-, ambachtelijk-, operationaliserend-, ondernemend-, onderzoekend-, lerend-, communicatief- en strategisch vermogen en het vermogen tot samenwerken en het vermogen tot kritische reflectie. Deze competentieset bestaat al sinds 2007 en werd opgesteld vanuit de behoefte van de studieleiding en coördinatoren aan een instrument dat als onderlegger kon dienen bij aanpassingen of afstemming binnen de opleidingsprogramma's. Daarbij werden de competenties niet 'bedacht' maar gedestilleerd vanuit de reeds bestaande opleidingsprogramma's die al jaren naar tevredenheid van zowel de Academie, de studenten en het werkveld functioneerden. Zo ontstond een competentieset die de essentie van de opleidingen weergeeft.

De competenties zijn, net als de landelijke begintermen voor beroepspraktijk die de basis hiervoor vormen, vrij abstract en globaal gedefinieerd. Dat is een goede aanpak gebleken, want ondanks dat er veel veranderd is in het werkveld, kan men nog steeds met de bestaande set uit de voeten. Het panel ziet dat de flexibele invulling van de competenties in het programma steeds als vanzelf bij de actuele praktijk aansluit doordat het werkveld zo nauw met de Academie verweven is.

In competentiematrices koppelde de Academie voor de drie opleidingen de competenties aan de (binnenschoolse) onderwijsonderdelen en studiepunten. De matrices bieden ook inzicht in waar de Academie in de drie opleidingen de focus legt. Er is relatief gezien meer aandacht voor creërend, ambachtelijk, onderzoek vermogen en het vermogen tot kritische reflectie dan voor bijvoorbeeld operationaliserend en ondernemend vermogen en het vermogen tot samenwerken. Die laatstgenoemde zijn competenties die in het buitenschoolse deel meer op de voorgrond staan. Voor de opleiding Architectuur is er ook een matrix die aantoont dat de landelijke eindtermen in het curriculum verwerkt zijn.

Anders dan voor het binnenschools curriculum waarin de Academie met de 10 competenties werkt, werken alle Academies in Nederland voor het buitenschools curriculum met de landelijk opgestelde eindtermen. Van de landelijke eindtermen is vastgesteld welke primair in het binnenschools curriculum, welke primair in het buitenschools curriculum en welke in beide aan de orde moeten komen (zie bijlage IIa).

Aangezien de formulering van de eindtermen zeer globaal is, hebben de Academies van Bouwkunst deze gezamenlijk geconcretiseerd in leerdoelen voor het buitenschoolse deel. De uitgangspunten en leerdoelen van het buitenschools curriculum voor de drie opleidingen voldoen aan wettelijke eisen.⁶

Omdat per 1 januari 2015 de Wet op de Architecten Titel (WAT) inhoudelijk wijzigt op het aspect 'beroepservaringsperiode' zijn de Nederlandse Academies met Bureau Architectenregister (BA)⁷ in overleg over herformulering van de leerdoelen van het buitenschools curriculum.

Reflectie vanuit de beroepspraktijk

Uit het bovenstaande blijkt reeds dat de eindkwalificaties aan eisen vanuit de (internationale) beroepspraktijk voldoen. Het panel stelde vast dat de Academie daarnaast bewust zoekt naar kritische reflectie vanuit de beroepspraktijk ten behoeve van het blijven leveren van state of the art onderwijs. Ze onderhoudt daartoe nauw contact met samenwerkingspartners en neemt ook zitting in relevante gremia.

Via actieve deelname in het Landelijk Overleg Bouwkunst Opleidingen (ILOBO) heeft de AvB zicht op wat er bij de vijf andere hogescholen gebeurt en vindt onderlinge afstemming plaats. Ten behoeve van de afstemming van de eindkwalificaties van het buitenschoolse deel is er gezamenlijk een jaarlijkse uitwisseling van de praktijkcoördinatoren van de zes Academies. Nu de eisen aan de beroepservaring herzien worden in het kader van wet- en regelgeving trekken de Academies daarin ook samen op. Een opleidingsspecifiek voorbeeld is dat de Academie op het gebied van Landschapsarchitectuur deelneemt in 'Dutch school of Landscape Architecture' een samenwerkingsverband van Nederlands Landschapsarchitectuur opleidingen en beroepsvereniging (NVTL). De Academiedirecteur vervult daar een bestuursfunctie en het hoofd van de opleiding Landschapsarchitectuur en de onderwijscoördinator nemen deel aan een werkgroep voor de vergelijking en de afstemming van het onderwijs. Ook voor de andere twee opleidingen zijn er zulke voorbeelden.

Mening panel

De beoogde eindkwalificaties zijn geworteld in verschillende praktijken: onderlinge afspraken tussen masteropleidingen in Nederland, overleg met de beroepspraktijk, de Europese regelgeving (en de notificatie bij de EU specifiek voor Architectuur) en de Dublin Descriptoren. Hiermee zijn de relevantie, de beroepsgerichtheid en het niveau van de competenties verzekerd. Het panel stelt dat afstemming op verschillende eisenpakketten een complexe opgave is en is complimenteus over de zorgvuldige wijze waarop dit gebeurt is.

⁶ Om in Europees verband te worden erkend als architectuur- en stedenbouwkundige opleidingen moesten de Academies van Bouwkunst voldoen aan de 'Architectuurrichtlijn' ingesteld door de Raad van de Europese Gemeenschappen in 1985. In Nederland is deze richtlijn wettelijk verder uitgewerkt in de 'Nadere regeling inrichting opleidingen architect, stedenbouwkundige en interieurarchitect. De Nadere regeling bevatte zowel voor de opleiding Architectuur als voor de opleiding Stedenbouwkunde dertien eisen (eindtermen) waaraan afgestudeerden moeten voldoen. Voor de opleiding landschapsarchitectuur golden de elf eisen zoals opgenomen in de 'Nadere regeling inrichting opleidingen tuin en landschapsarchitecten' van het vm. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer & Visserij. Later (2006) zijn nieuwe landelijke eindtermen voor de drie opleidingen vastgelegd in de 'Nieuwe nadere regeling' behorende bij de Wet op de Architecten Titel (WAT). Deze zijn in overeenstemming met de Europese eisen, vastgelegd in een Professional Qualifications Directive November 2013. Voor Architectuur is er daarnaast een eis die te maken heeft met het feit dat het beroep 'Architect' een beschermde status heeft in Europa. Slechts door de EU 'aangewezen' instellingen mogen opleiden voor dit beroep. De opleiding Architectuur van de Academie is hiervoor genotificeerd bij de EU.

⁷ BA is belast met uitvoeringstaken op grond van de WAT met als hoofdtaak het beheer van het architectenregister.

De Academie heeft de koppeling tussen de Dublin Descriptoren, de eindtermen en de competenties gelegd. En de Academie heeft in een uitgebreide matrix voor het binnenschools curriculum van de drie opleidingen eigen competenties gelinkt aan de curriculum onderdelen en de bijbehorende studiepunten. Dit is helder en navolgbaar voor het panel, de relatie tussen de landelijke eindtermen en het binnenschools curriculum zou volgens het panel voor Stedenbouw en Landschapsarchitectuur explicieter vastgelegd kunnen worden. Het panel signaleert geen kwaliteitsrisico, de opmerking heeft betrekking op een 'administratieve kwestie' en uit de praktijk blijkt dat de beoogde competenties wel getoetst worden (zie standaard 3).

Het concurrent model wordt toegepast door de zes Nederlandse Academies en aan de inhoud van het buitenschools curriculum eisen worden gesteld vanuit wet- en regelgeving. Het is voor het panel helder dat de Academie de eindkwalificaties voor het buitenschools curriculum afstemt met relevante inhoudelijke partijen die de nationale en Europese beroepspraktijk vertegenwoordigen.

Internationalisering

In de eindkwalificaties komt het aspect internationalisering niet expliciet voor. Doordat de Nederlandse beroepstermen voldoen aan de Europese eisen in een Professional Qualifications Directive (gereviseerd nov 2013), voldoen de competenties volgens het panel wel in internationaal perspectief. Bovendien heeft de Academie een eigen visie op internationalisering en kiest hierin positie. De Academie kiest positie voor de drie opleidingen als 'Nederlandse opleidingen, opererend in een internationale context'. De AvB wil het Nederlandse 'ontwerp-gedachtengoed' uitdragen, maar ook meer verbindingen maken met andere opleidingen in het buitenland als spiegel, als vergelijkingsmateriaal. Hierin signaleert de Academie een paradox: De buitenlandse studenten worden specifiek naar de AvB Amsterdam getrokken door Amsterdam als exponent van het kunstwerk Nederland. De academie wil het thema 'kunstwerk Nederland' als drager van de Nederlandse ontwerptraditie overeind houden, maar tegelijk mee gaan met zaken als Europese eenwording en globalisering die van invloed zijn op de nieuwe ruimtelijke opgaven. Het panel herkent dit en ziet dat de Academie oog houdt voor een goede balans hierin. Zie voor voorbeelden van internationalisering in het programma standaard 2.

Onderzoek

In de eindkwalificaties heeft onderzoek een aanwijsbare positie. Voor alle drie de opleidingen geldt namelijk de competentie 'Onderzoekend vermogen': De afgestudeerde master Architectuur/Stedenbouw/Landschapsarchitectuur ontwikkelt vakinhoudelijke kennis, inzichten en vaardigheden gebaseerd op toegepast onderzoek binnen een voor de ontwerpopdracht relevant domein. Onderzoek maakt integraal onderdeel uit van alle drie de ontwerpopleidingen: onderzoek staat namelijk aan de basis van het ontwerpen. De student ontwerpt op onderzoekende wijze. De Academie bewaakt de 'onderzoeksleerlijn' en is verantwoordelijk voor de invulling van de onderdelen, via de lectoraten bijvoorbeeld. Zie voor voorbeelden van onderzoek in het programma standaard 2.

De definitie 'research is a process of investigation leading to new insights effectively shared' sluit goed aan bij het denken over praktijkgericht onderzoek binnen de Academie en past binnen de realistische leeromgeving van de ontwerpstudio. De Academie werkt aan versterking van haar positionering in de driehoek onderwijs-onderzoek-werkveld en creëert daartoe een voedingsbodemp voor onderzoek via een aantal lectoraten op landelijk-, hogeschool- en opleidingsniveau. (Voor voorbeelden zie standaard 2)

Het panel stelt vast dat onderzoek deel uitmaakt van de eindkwalificaties en dat onderzoek bovendien van alle drie de opleidingen integraal onderdeel uitmaakt, als zijnde een aspect dat in de visie van de Academie onlosmakelijk verbonden is met ontwerpen.

Weging en Oordeel (Goed)

Het panel trof drie opleidingen die door de Academie vanuit een sterke visie en gezamenlijk gedragen gedachtengoed worden uitgevoerd. De Academie profileert middels haar sterke visie de drie opleidingen helder ten opzichte van vergelijkbare opleidingen en ten opzichte van het WO. De bewuste keuze voor het concurrent-onderwijsmodel speelt hierbij een essentiële rol.

Het panel vindt voor alle drie de opleidingen dat ze aansluiten bij en in goede harmonie zijn met het werkveld. De beoogde eindkwalificaties zijn geworteld in verschillende praktijken: de Europese regelgeving en nationale wet- en regelgeving, onderlinge afspraken tussen masteropleidingen in Nederland en de beroepspraktijk. Hiermee zijn de relevantie, de beroepsgerichtheid en het niveau van de competenties (ook internationaal gezien) verzekerd. Ook de aandacht voor de multidisciplinariteit vindt het panel sterk en passend bij de huidige praktijk.

De eindkwalificaties zijn internationaal verankerd en op internationalisering heeft de Academie een heldere visie. Onderzoek heeft een herkenbare plek in de eindkwalificaties en is verweven in de opleidingen als zijnde een belangrijk onderdeel van het ontwerpproces.

Het auditpanel is van mening dat de masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur op Standaard 1 het gemiddelde overstijgen. In het bijzonder waardeert het panel de sterke visie die breed gedeeld en uitgedragen wordt en de sterke worteling van de eindkwalificaties in de praktijk. Op basis hiervan beoordeelt het panel standaard 1 als 'Goed'.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Programma

Visie op onderwijs

Passend bij de visie waartoe de AvB haar studenten wil opleiden, heeft de AvB ook een visie op hoe zij dat wil doen. Belangrijke elementen daaruit zijn:

- De drie opleidingen zijn opleidingen voor *ontwerpers door ontwerpers* en de Academie gaat daarbij uit van een *meester-gezel benadering*. Ontwerpers uit de praktijk geven het vak door aan een nieuwe generatie.
- De AvB *beschouwt en spreekt de studenten aan als professionals*. Ze werken tijdens hun studie als volwaardig professional in de praktijk en ontwikkelen daar hun vak-gerelateerde competenties in een persoonlijk groeiproces, waarvoor de student zelf verantwoordelijk is. De opzet van het buitenschools curriculum stimuleert tot een zelfstandige, reflectieve en ondernemende (studie)houding.
- De AvB realiseert *altijd actueel onderwijs* door het werkveld in de opleiding te brengen. Doordat de opleidingshoofden elke vier jaar wisselen en er gewerkt wordt met deels wisselende docenten op free-lance basis (totaal zo'n 300 gastdocenten per jaar) kan de Academie haar profiel steeds ijken aan de ontwikkelingen in de disciplines en het werkveld.
- *Multidisciplinariteit is essentieel*. De opleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur worden als met elkaar verbonden disciplines onderwezen en deels multidisciplinair aangeboden.
- *Focus op Amsterdam* als leermodel en object van bewerking. De Academie heeft goede banden met verschillende partijen (gemeentelijke diensten, bestuur, collega-instellingen, woningbouwverenigingen, ontwikkelaars) in de stad en betreft die bij het onderwijs waardoor een '*Porous Academy*' ontstaat.
- Om studenten het besef bij te brengen en voor te bereiden op het in toenemende mate *internationaliserende werkveld* (o.a. door *globalisering en economische EU-eeuwording*) en *vakgebied*, confronteert de Academie studenten met een scala aan relevante internationale vak-opvattingen en opgaven.

Onderwijsmodel

De Academie van Bouwkunst gaat ervan uit dat studenten het meest effectief leren in een realistische taakomgeving (gecombineerd met meer klassieke werkvormen als colleges en werkgroepen). De Academie richt hiertoe het onderwijs in als 'concurrent onderwijs', waarin werk en studie elkaar aanvullen tot een volledige opleiding. Concurrent onderwijs is een onderwijsvorm die wordt gekarakteriseerd door een combinatie van leren op de Academie (met een atelier- en studio-omgeving als afspiegeling van de beroepspraktijk) en leren door te werken op een passende werkplek. Aan dit leren op de werkplek worden, wanneer aan voorwaarden is voldaan (ofwel wanneer de student bepaalde competenties ontwikkelt en aantoot), evenals aan het leren op de Academie, studiepunten toegekend.

Een eigenschap van het 'concurrent model' aan de Academies van Bouwkunst is dat studenten zelf verantwoordelijk zijn voor het 'beroepservaringsdeel' in hun studie. Anders dan doorgaans bij duale onderwijsvormen het geval is, is de relatie tussen de opleiding en werkgevers dan ook niet formeel is vastgelegd. Voor de Academies van Bouwkunst vindt deze situatie een oorzaak in de ontstaansgeschiedenis van de opleiding, maar is ook een bewuste keuze van de academies. De opleiding biedt studenten wel een inhoudelijk kader, maar daarbinnen moeten zij zelf zorgen voor de kwaliteit van de praktijk(werkzaamheden), de eigen vak-ontwikkeling en het realiseren van een optimale wisselwerking tussen binnen- en buitenschools curriculum. Het panel is het eens met deze benadering.

De nadruk op zelfsturing sluit aan bij de benadering van studenten als professionals. Zij hebben een volwaardige beroepsopleiding op bachelorniveau achter de rug (veelal 1e fase Bouwkunde of Civiele Techniek met studiedifferentiatie Architectuur, studiedifferentiatie Stedenbouw of studiedifferentiatie Planologie) en zijn de helft van hun studie als volwaardige werknemers werkzaam in de beroepspraktijk. Het buitenschools curriculum, waarin veel wordt gevraagd van de inzet en de verantwoordelijkheid van de student, stimuleert tot een zelfstandige en op zelfontplooiing gerichte (studie)houding passend voor een afgestudeerde Master in Architectuur, Stedenbouw of Landschapsarchitectuur.

De Academie is zich ervan bewust dat het functioneren van de concurrent-formule niet vanzelfsprekend is en een kwetsbaar onderwijsmodel vormt. Daarom worden de vorm en inhoud van het buitenschools curriculum regelmatig besproken, zowel binnen de opleiding als daarbuiten met de andere AvB's. De combinatie van studie en werk en de wisselwerking tussen beide leveren naar de mening van het panel echter een inspirerende en stimulerende vorm van onderwijs op, die als een kernkwaliteit van de opleidingen te beschouwen is.

Programmaopbouw- en samenhang

De drie opleidingen hebben een vergelijkbare programmaopzet (zie bijlage III voor een schematische voorstelling hiervan). Iedere opleiding is een 4-jarig deeltijdprogramma van 240 EC (European Credits = studiepunten). De student behaalt ieder jaar 60 EC, waarvan de helft via onderwijs en de andere helft in de praktijk.

Het binnen- en buitenschools curriculum zijn te beschouwen als twee relatief zelfstandige, maar ook aanvullende en elkaar versterkende delen van de opleiding. Daarbij concentreert het binnenschools curriculum zich vooral op 'discipline' en 'context' en het buitenschools curriculum zich meer op de 'professie'. In de loop van de opleiding komen praktijkwerkzaamheden en studieactiviteiten dicht bij elkaar en wordt de onderlinge samenhang vanzelfsprekender.

Hoewel de student in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor de vruchtbare en wederzijdse beïnvloeding van praktijk en studie, wordt deze daar wel in ondersteund. Dat gebeurt, naast de voortgangsgesprekken met de coördinator beroepspraktijk, ook binnen het kader van het binnenschools curriculum. Hierin wordt op uiteenlopende wijzen aandacht besteed aan (de reflectie over) de samenhang tussen studie en praktijk. Volgens studenten verloopt dit vanzelfsprekend.

Het binnenschoolse deel vult de Academie in met verschillende werkvormen die elkaar mooi aanvullen, vindt het panel. Met het deelnemen aan projecten behaalt de student 48 EC. In die ontwerpprojecten, die de ruggengraat van de opleidingen vormen, worden kennis, inzicht en vaardigheden geïntegreerd. Het panel ziet in de competentiematrix dat in de projecten steeds (bijna) alle competenties getoetst worden. Het panel heeft gezien dat de projecten toenemen in complexiteit, ter illustratie hiervan volgen twee opdrachtbeschrijving uit de competentiematrix, op basis waarvan de docenten hun eigen actuele casus bedenken en aanbieden.

Project P2 uit jaar 1 (multidisciplinair project voor de drie opleidingen):

Op de gegeven plek moet een zelf te bepalen ingreep worden gedaan. Ontwikkel een ruimtelijk concept voor de gegeven locatie, met als vertrekpunt de karakteristieken van de plek. Uit het ruimtelijk concept moet overtuigend blijken welke wisselwerking er is tussen de gegeven situatie en de door de student bepaalde ingreep. De ingreep is bouwkundig van aard, maar mag in programmatische zin onbepaald zijn. Duidelijk moet worden hoe de ingreep bijdraagt aan verbeteringen van stedenbouwkundige of landschappelijke aard. Werk het ontwerp uit tot het niveau van het cruciale detail.

Project P6 (voor architectuur):

Ontwikkel door ontwerponderzoek voor een gegeven programma of locatie een ontwerpogave. Verken bij de formulering van de opgave en de uitwerking persoonlijke fascinaties en de bredere (maatschappelijke) context. Werk de ontwerpogave uit in een gedetailleerd ruimtelijk ontwerp voor een gebouw of ensemble van gebouwen. Het ontwerp moet tot materiaal en detailniveau zijn uitgewerkt.

Ondersteunend aan de projecten behaalt de student via collegereeksen 12 EC en via oefeningen 15 EC. In de colleges draait het om het verwerven van kennis en inzicht, ze evolueren van hoorcolleges aan het begin van de studie tot actieve werkcolleges later in de studie waarin eigen positiebepaling in het vak een steeds sterkere nadruk krijgt. Zoals collegereeks 5 (C5) in jaar 3:

In de vorm van een (discussie)college wordt onder leiding van een moderator gesproken over de verschillende aspecten van de beroepsuitoefening waar het gaat om het strategisch opereren met betrekking tot de lange termijn, de grote schaal en/of de complexe werkomgeving.

In de oefeningen traint de student vaardigheden die van belang zijn voor het 'herkennen, oplossen en overdragen van ontwerpproblematiek', aldus de Academie. De vaardigheden die in de oefeningen aan bod komen, zoals plananalyse en onderzoeksvaardigheden, komen steeds weer aan bod in complexere vraagstukken, waar mogelijk direct gekoppeld aan het project.

Met vormstudies, in de eerste drie semesters, haalt de student 6 EC. Tijdens de vormstudie experimenteert de student met materialen, vormgeving en verschillende media. Het vormen van ruimte en objecten staat centraal. De student ontwikkelt daarin onder meer de competenties creërend vermogen, ambachtelijk vermogen en communicatief vermogen. Voor de ontwikkeling van de student als ontwerper zijn de vormstudies belangrijk. Een fascinatie voor een bepaald materiaal kan daar bijvoorbeeld ontstaan.

Via het deelnemen aan veldwerk of een excursie aanvullend op de projecten is 9 EC te behalen. Daaronder vallen ook de 'clinic' in jaar 3, gericht op verbeteren van eigen zwakkere kanten. En de 'winterschool' in jaar 1, 2 en 3 een project waarbij de student in een multidisciplinair team in een beperkte tijd een idee naar een product omzet. De overige 30 EC horen bij het afstudeerproject.

Over de vormgeving van het binnenschoolse programma is het panel zeer positief. Mooi, zorgvuldig gecomponeerd en helder gestructureerd zijn termen waarmee het panel dit kenschetst. De verschillende onderwijsvormen zijn waar mogelijk op elkaar afgestemd en generen samenhang. Een toenemende complexiteit is aantoonbaar aanwezig. Het panel stelt vast dat het programma studenten de mogelijkheid biedt het beoogde masterniveau te bereiken. De onderwerpen en problematieken van de projecten tonen sterke verwevenheid met de maatschappij en de praktijk.

Afhankelijk van de vooropleiding en de praktijkervaring van de student komt het buitenschools deel van het programma tot stand. Er is in de praktijk wel een 'standaard' opbouw, waarbij de student zich ontwikkelt van tekenaar via assistent-ontwerper tot volwaardig zelfstandig ontwerper en waarbij de student zich door de jaren ontwikkelt via het meewerken aan projecten tot projectleider. Voor alle studenten geldt dat zij de geformuleerde competenties moeten behalen. De bewijslast daarvoor ligt bij de student zelf. De student houdt een (reflectief) logboek/ portfolio bij waaruit blijkt welke werkzaamheden de student in de praktijk verrichte en welke competenties hij daar ontwikkelde. Op basis daarvan toetst de Academie of de student de geformuleerde competenties daadwerkelijk behaald heeft (zie verder standaard 3).

Het sluitstuk van de opleiding is het afstudeerproject. Dit vindt plaats in jaar 4 en de Academie karakteriseert dit als een 'meesterproef'.

Naast vakinhoudelijke groei maakt de student op de Academie ook een groei door in zelfstandigheid en individualiteit. In het afstudeerproject komt deze zelfstandige vakinhoudelijke beheersing tot uitdrukking. Wat betreft de onderwerpkeuze, opgaveformulering, samenstelling van de afstudeercommissie, bewaking van de planning, het budget en de consultatie van externe deskundigen heeft de student zelf de regie over het afstuderen. Alleen ten aanzien van de duur en de beoordeling van het afstuderen voert de Academie de regie.

Met het afstudeerproject toont de student aan in staat te zijn op basis van ruimtelijke, maatschappelijke en vakinhoudelijke ontwikkelingen en persoonlijke fascinaties een onderwerp te bepalen en een probleemstelling te formuleren. De keuze van het onderwerp van het afstudeerproject is vrij (en is daarmee een appèl aan de professionaliteit en zelfstandigheid van de student), maar dient de student wel in staat te stellen zich op meerdere vlakken te bewijzen en moet daarom aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet het de mogelijkheid bieden een groter gebied, typologie of fenomeen te bestuderen en daarin aanknopingspunten te vinden voor de uitwerking van deelgebieden en/of een concreet object. Een afstudeerproject moet binnen de kaders van een ontwerpopleiding en de eindtermen van de beroepspraktijk blijven. Het afstudeeronderwerp kent geen minimumeis aan schaal, omvang of programma. Ook een klein gebouw, gebied of plek kan onderwerp van afstuderen zijn als de studie van het fenomeen en/of de detaillering en/of het ontwerpproces voldoende diepgang bevat. Dit stelt echter extra hoge eisen aan argumentatie en beeldende kracht van het eindresultaat.

De Academie heeft een procedure waarin goedkeuring van het onderwerp een onderdeel vormt. In een afstudeerplan onderbouwt de student de keuze van het onderwerp, de probleemstelling en de ontwerpogave voor het afstudeerproject. Het plan gaat in op de inhoudelijke relevantie van het afstudeeronderwerp en de persoonlijke overwegingen van de student. Van de student wordt verwacht dat onderwerp, onderzoek en ontwerpogave voldoende geplaatst zijn in zowel een (vak)theoretisch kader als in een bredere maatschappelijke context. Van de student wordt verwacht dat hij op de hoogte is van onderzoek en ontwerp naar hetzelfde onderwerp door anderen en dat hij zijn werk daaraan kan meten. De eindproducten zijn helder omschreven.

Wanneer het eindproduct van te voren niet concreet te omschrijven is, wordt in ieder geval de wijze waarop eindproducten bepaald gaan worden, helder omschreven.

In het afstudeertraject zijn een aantal publieke bijeenkomsten opgenomen om deze periode ook een collectieve component te geven van ontmoeting, uitwisseling en voorbeeldwerking.

Van eindkwalificaties naar leerdoelen en actueel onderwijs

Zoals bij Standaard 1 vermeld, hanteert de Academie uitgebreide competentiematrices. Er zijn overzichten waarin de competenties, studieonderdelen en studiepunten gekoppeld zijn. En er is een uitgebreide matrix waarin bij elk onderwijsonderdeel een inhoudelijke opdrachtomschrijving, de leerdoelen en het beheersingsniveau zijn opgenomen (zie voor een voorbeeld hiervan bijlage IIB). Deze uitgebreide exercitie bewijst haar nut bij het inhoudelijk vormgeven van onderwijsonderdelen en het onderling afstemmen. Die matrices bevatten de basis voor het programma, de projectbeschrijvingen (ook in de studiegids) zijn bewust in generieke bewoordingen gesteld en zo houdbaar voor een langere periode. Daarmee is 'het geheugen' van de opleiding gewaarborgd en zeker gesteld dat steeds wordt voldaan aan de opeenvolgende leerdoelen en de eindtermen. Het is een solide basis die voldoende flexibel is om steeds naar actualiteit in te kunnen invullen volgens het panel.

Het buitenschoolse deel heeft een helder kader, maar de invulling en vormgeving is maatwerk. De student weet wat de leerdoelen zijn, welke competenties hij daar moet ontwikkelen (vastgelegd in het LOBO-document 'Buitenschools curriculum') en moet dat zelf aantonen, maar dat kan per student in een andere volgorde en hangt af van de werkplek van de student. Via het LOBO zijn de thema's uit de eindtermen geconcretiseerd in leerdoelen. Ter illustratie hieronder een voorbeeld van de opleiding Stedenbouw.

KENNIS VAN VERWANTE DISCIPLINES

Leerdoel(en)	<ul style="list-style-type: none">• Effectief kunnen communiceren en samenwerken met vertegenwoordigers van de architectuur, de volkshuisvesting en de tuin- en landschapsarchitectuur.• Effectief kunnen communiceren en samenwerken met vertegenwoordigers van de sociale en historische geografie, de
--------------	---

Momenteel wordt op landelijk niveau gewerkt aan een nieuwe beschrijving van de leerdoelen van buitenschools curriculum. De exercitie geschiedt via het landelijk platform en men betreft relevante praktijk-stakeholders (Bureau Architectenregister).

Het werkveld is, zoals bij standaard 1 uiteengezet, enorm in beweging en dat heeft direct invloed op de beroepservaring van studenten van de Academie van Bouwkunst. Meer studenten verwerven deze op basis van tijdelijke, kortlopende contracten, freelance werk of praktijkateliers en werken op basis van gelijkwaardigheid met andere ontwerpers samen aan opdrachten of verwerven zelf opdrachten. Ook gaat een groeiend aantal studenten voor kortere tijd naar het buitenland om praktijkervaring op te doen. Een voordeel hiervan is dat studenten steeds ondernemender worden bij het verwerven van voldoende relevante beroepservaring. Zij vormen als het ware een voorhoede van de nieuwe beroepspraktijk en verwerven veel ervaring op gebied van initiëren, ontwerpen, ondernemen; in mindere mate in de uitvoerende aspecten van het vakgebied.

De flexibele organisatiestructuur (zie verder onder de kop Organisatiemodel en personeel) stelt de AvB in staat snel in te spelen op veranderingen in het werkveld. Zo signaleert de Academie, ook na evaluaties van Alumni, toenemend bij ontwerpprofessionals/het werkveld de behoefte op het gebied van ondernemerschap, concreet cultureel ondernemerschap en starten en onderhouden van een ontwerppraktijk. Naar aanleiding hiervan is een praktijkcursus Projectmanagement en Contractvorming sinds studiejaar 2013/2014 een verplicht onderdeel van het buitenschoolse curriculum. Studenten kunnen deze cursus in jaar 3 of 4 volgen en zeggen dit nuttig te vinden, wat hen betreft zou het nog eerder in de studie aan bod mogen komen. De AvB heeft dit aspect dus al opgepakt, maar wil dit nog sterker en meer integraal adresseren in het curriculum. Het panel vindt dit zinvol en ondersteunt dit. Het panel ziet, o.a. door voornoemd voorbeeld dat er een werkend systeem is om het programma te actualiseren. Het panel vindt dit belangrijk.

In standaard 1 kwamen de 'praktijkateliers' al ter sprake. Voor studenten die tijdelijk geen werk hebben of bij de start van hun studie nog geen passende werkkring hebben gevonden initieert de Academie van Bouwkunst Amsterdam in samenwerking met diverse werkgevers uit de regio een alternatieve beroepservaring in de vorm van praktijkateliers. Die ateliers voorzien in beroepservaring en horen bij het buitenschoolse curriculum en zijn dus een aanvullend onderdeel van de beroepservaring die studenten als werknemers bij ontwerp bureaus en overheden verwerven. Omdat de ateliers een waardevolle aanvulling zijn, maar niet als algehele vervanging gelden is een maximum vastgesteld per student van maximaal twee ateliers van 13 weken. Studenten kunnen solliciteren naar één van de aangeboden ateliers. De ateliers worden georganiseerd door en vinden plaats bij gerenommeerde ontwerp bureaus en worden begeleid door ervaren professionals van die bureaus en met de ateliers wordt ook aansluiting gezocht bij de lectoraten. Waar mogelijk worden marktpartijen bij de studies betrokken.

Sinds 2008 zijn er negentien ateliers georganiseerd waarmee circa 60 studenten gedurende een periode van 14 tot 21 weken beroepservaring hebben opgedaan op een specifiek facet van één van de ontwerpende disciplines. Daarbij is gewerkt aan onderwerpen als duurzaamheid in de woningbouw (M3H architecten; Tangram architecten), stedenbouwkundige herontwikkeling (De bloemkoolwijk, Hosper landschapsarchitecten; Westrand Haarlem, afdeling stedenbouw Gemeente Haarlem; regeneratie van favelas in São Paulo, Fabrications architecten) en ingrepen in het landschap (de ateliers Zandlab/waddenlandschap, Zandlab/Pannenlandschap, Zandlab/Stryp van Slem / Bruno Doedens landschapsarchitect).

Het panel heeft mooie voorbeelden van praktijkateliers gezien. Bovendien komt met de ateliers tot uitdrukking dat de opleiding verantwoordelijkheid neemt voor het buitenschoolse deel van de opleiding. Een recent voorbeeld is de vraag van een zorginstelling aan studenten van de Academie om een nieuwe omgangswijze met hun vastgoed te laten bedenken. Studenten slagen er nog steeds in, mede dankzij deze nieuwe praktijkvorm, in de loop van de studie te voldoen aan de eisen voor de beroepservaring. Bovendien zijn studenten zeer enthousiast over deze relatief nieuwe manier van het opdoen van beroepservaring, het heeft een positief effect op netwerkvorming en bleek bij verschillende studenten een oploop tot een baan.

Multi- en interdisciplinariteit

De interdisciplinariteit van iedere discipline is weliswaar niet expliciet benoemd, maar het panel trof hiervan in de opleidingsprogramma's voldoende voorbeelden, zoals gastdocenten die in de college-reeksen worden ingezet, om de student ook kennis te laten maken met aanpalende/rand voorwaardelijke omgeving als ontwikkelaars, gemeenten, opdrachtgevers.

Een uitgangspunt en onderscheidend kenmerk van de Academie is de aandacht voor het multidisciplinair opleiden van studenten. Door het voor de drie opleidingen tegelijk aanbieden van een substantieel deel van de projecten (P1, P3 en P5), maar ook in oefeningen en vormstudies wordt het vermogen getraind deze opgaven in een multidisciplinaire context te begrijpen en op te lossen. Volgens het panel heeft de Academie de multidisciplinariteit tussen de drie opleidingen aantoonbaar in haar onderwijs verweven.

Internationalisering

Zonder dat er harde kwantitatieve doelstellingen zijn geformuleerd, heeft de Academie een visie (benoemd in standaard 1) en ambities op dit vlak. Men signaleert voor internationalisering een 'serie kansen', veel actuele thema's zijn internationaal relevant. Er zijn verschillende concrete voorbeelden van hoe de Academie internationalisering in de opleidingen brengt. Om buitenlandse studenten aan te trekken, biedt men sinds studiejaar 2013-2014 de opleidingen tweetalig aan. Het concurrent model heeft voor buitenlandse studenten een zekere aantrekkelijkheid, zo melden de uit het buitenland afkomstige studenten in de audit. Het biedt daarom zeker kansen voor het vergroten van het aandeel buitenlandse studenten. Van buiten Europa afkomstige studenten ervaren nog wel moeilijkheden met het deeltijd karakter door oorzaken die buiten de Academie liggen (werkvergunning e.d.) daarvoor zoekt men naar oplossingen (zie aanbevelingen).

Er is structureel aandacht voor uitwisseling, met 18 internationale opleidingsinstituten is er een contract dat er per half jaar of per jaar één of twee studenten uitgewisseld worden. De Academie realiseert zich dat participatie in internationale netwerken noodzakelijk is om de ambities te realiseren en doet dat dan ook actief. Zo zijn er vele Europese contacten, Erasmus Intensive Projects en is er een vaste samenwerking met Boston (enige school buiten EU met concurrent onderwijs). Daarnaast onderhoudt de Academie diverse internationale contacten op projectbasis. De buitenlandse 'visiting critics' en de vele gerenommeerde buitenlandse gastsprekers die worden ingezet bewijzen volgens het panel het feit dat de Academie een stevige positie in een internationaal netwerk heeft. Momenteel richt men zich op het uitbreiden van samenwerkingen en student-uitwisseling met scholen in landen met opkomende economieën als Brazilië, Rusland en China.

Voor Landschapsarchitectuur is de dit jaar opgestarte specialisatie EMiLA⁸ (European Master of Landscape Architecture) een mooi voorbeeld van hoe de Academie opereert op het vlak van internationalisering.

EMiLA is een onderwijsprogramma dat ontwikkeld is in een samenwerkingsverband tussen vijf Europese Landschapsarchitectuur-masteropleidingen (gesitueerd in Amsterdam, Edinburg, Versailles, Hannover en Barcelona). In studiejaar 2012-13 heeft het programma proef gedraaid, gefinancierd door een EU Erasmus-subsidie. The International Federation of Landscape Architecture heeft de EMiLA erkend en ook vanuit de EU (subsidieverstrekker) is goedkeuring voor het programma, de subsidie is blijvend gehonoreerd. Huidig studiejaar is het programma gestart en draait het op eigen kracht.

⁸ www.emila.eu

Het doel is om studenten bewust te maken en kennis te laten nemen van de culturele verschillen en overeenkomsten in opvattingen en problematieken in de discipline Landschapsarchitectuur op verschillende plekken in Europa. Studenten die deze specialisatie volgen moeten dezelfde competenties aantonen, maar ze volgen deels een ander programma. Dat vervangt een deel van het reguliere programma van de opleiding Landschapsarchitectuur. Het concept is dat van iedere participerende instelling enkele studenten (voor Landschapsarchitectuur van de AvB maximaal 5) deelnemen in een gezamenlijk uitwisselingsprogramma van 60 EC, bestaand uit modules (lezingen over Europese problematiek, EU programma's etc.), een e-course, steeds verzorgd door een van de vijf deelnemende onderwijsinstellingen, en een summerschool. De summerschool is een 10-daagse intensieve workshop van 5 EC, die vorig jaar in Normandië plaats vond en in 2014 in Hannover.

Het panel vindt de specialisatie EMiLA passend bij de doelstellingen van de opleiding Landschapsarchitectuur. De internationale insteek past bovendien bij de ambities van de Academie op internationaal gebied. Het auditteam is benieuwd naar de resultaten van dit project.

Het feit dat 80% van de openbare collegereeks capita selecta gevuld wordt door buitenlandse sprekers is voor het panel ook een teken van internationalisering. Ook signaleert het panel dat internationalisering van de student, via internet connecties, goedkope vliegtickets e.d. toeneemt. Een excursie voor een weekend naar Londen of een paar dagen Venetië is vrijwel moeiteloos en betaalbaar te realiseren. Het panel begrijpt dat dit regelmatig, op initiatief van docenten en studenten, voorkomt. In het programma zitten standaard enkele buitenland-excursies.

Studenten zegen internationalisering belangrijk te vinden, zeker nu het buitenland een belangrijker 'afzetmarkt' wordt. Met name een gemengde studentenpopulatie en de mogelijkheid om een deel van de studie, of losse projecten, in het buitenland te doen waarderen zij ten zeerste. Dit leert hen cultuurverschillen en andere invalshoeken. Studenten zeggen letterlijk dat zij het Nederlandse ontwerpgedachtengoed meer willen exporteren. Studenten zijn unaniem positief over de meerwaarde van internationale docenten.

Het auditpanel is op basis van de auditgesprekken, het overzicht van internationale samenwerkingen en de voorbeelden van internationale projecten van oordeel dat de Academie internationalisering aantoonbaar in de opleidingsprogramma's heeft opgenomen. Het panel ziet dat studenten uitstekende mogelijkheden hebben om internationale ervaring op te doen. Hoewel het opdoen van buitenland-ervaring niet structureel onderdeel uitmaakt van het curriculum, ontwikkelen studenten dankzij het contact met de buitenlandse medestudenten, door de colleges van de buitenlandse gastdocenten en door structurele contacten van de Academie met buitenlandse instellingen niettemin een internationaal perspectief.

Onderzoek

Het zelfstandig bijhouden en kritisch volgen van de ontwikkelingen en nieuwe inzichten in de eigen discipline is, voortbouwend op de kennis en vaardigheden opgedaan in de bachelor fase, een belangrijke vooronderstelling bij het onderwijs. Het zelfstandig verwerven van die nieuwe en actuele kennis via onderzoek is een zwaartepunt in het curriculum.

In de drie opleidingen zijn door de jaren heen op onderzoek gerichte onderwijsonderdelen opgenomen die de student voorbereiden op het afstudeeronderzoek.

Die onderwijsonderdelen doen in toenemende mate een beroep op het vermogen van de student deze uit onderzoek verworven kennis herleidbaar te verwerken in het ontwerpresultaat en mee te nemen in de reflectie daar op. Veel programma-onderdelen hebben een onderzoekscomponent, met name de projecten en een aantal onderdelen is expliciet gericht op het verwerven van onderzoeksvaardigheden (O1 en O2; P5; O5 en O6, zie bijlage III voor duiding van deze onderdelen in het programma), steeds gericht op 'onderzoek ten behoeve van ontwerpen'.

Het panel zag goede voorbeelden van (voor)onderzoek dat verricht wordt in de oriëntatiefase van ontwerp opdrachten (verkenningen, contextanalyses, voorwaardeninventarisaties, materiaalonderzoek, en dergelijke). Het panel zou daarnaast graag meer voorbeelden zien van studenten die ontwerpend onderzoeken. Het panel bedoelt daarmee dat studenten tot meerdere ontwerpen komen, deze verbeelden naar ruimtelijke oplossingen en daarover met verschillende partijen tijdens het proces van gedachten wisselen en daarbij verslag doen van de methoden en gemaakte keuzes en daar kritisch op reflecteren.

Lectoraten en kenniskringen

De instelling van lectoraten en kenniskringen is door de Academie aangegrepen om via onderzoek van docenten 'de onderzoekscomponent te versterken, het denken over onderwijs te verdiepen, nieuwe onderwijs-elementen te ontwikkelen en de band met de overige kunsten aan te halen'. Met de mogelijkheid facultaire lectoren aan te stellen (vanaf 2008) is ingezet op het versterken van de band tussen onderwijs en praktijk door het initiëren van praktijk gerelateerd onderzoek. Inmiddels zijn voor iedere discipline lectoren aangesteld, een voor Architectuur, twee voor Stedenbouw en twee voor Landschapsarchitectuur, steeds met tijdelijke aanstellingen variërend van twee tot vier jaar. Op het moment van de audit functioneren een lector Stedenbouw en Landschapsarchitectuur. De aanstelling van een nieuwe lector Architectuur is in voorbereiding.

Een belangrijk aspect van de lectoraten is de koppeling van het onderzoek aan het onderwijs. Onderwijsonderdelen vormen steeds vaker laboratoria waarin de lectoren met studenten en eventueel kenniskringleden aan hun onderzoeksthema's werken. De lectoren worden ook ingezet voor het ontwikkelen en bewaken van het niveau van onderzoek en de methodiek, als docent (o.a. in O5; O6), als commissielid bij afgestudeerden, als coördinator en/of spreker in de collegereeksen (C5; Capita Selecta) en als begeleider van een praktijkatelier.

En er zijn drie opleidingsgebonden lectoraten 'Material and design' voor Architectuur, 'Design in Urbanism' voor Stedenbouw en 'Living Landscapes' (met als thema 'Foodscapes') voor Landschapsarchitectuur. Deze zijn 'opleidingsgebonden' omdat de opleidingshoofden zelf de lectoren kiezen, passend bij actuele situatie. Een lector wordt aangesteld op projectbasis en zijn opdracht kan verschillend van insteek zijn. Onderwijsgericht (Stedenbouw, vorig lectoraat Streetworks), uitvoeringsgericht (Architectuur, lectoraat Material and design) of meer theoretisch gericht (Landschapsarchitectuur, lectoraat Living landscape). Rond de lector wordt een kenniskring geformeerd bestaand uit docenten, zo is er doorwerking van het lectoraat naar de opleidingen.

De Academie participeert in een het landelijk LOBO-lectoraat 'Lokale en regionale opgaven' dat ontstond vanuit gezamenlijk streven van de Nederlandse Academies naar afstemming in hun onderzoeksbeleid ten einde dit beter te profileren (financiering door Min I&M). De AvB heeft een docent/onderzoeker in de kenniskring van dit lectoraat.

Ook is er een AHK-breed lectoraat 'Artistieke Ontwikkeling en Praktijk'. Vanuit dat lectoraat komen –o.a. via het Artist in Residence programma- discipline-overstijgende thema's aan de orde in het programma, zoals lightness, transformations en sustainism.

Het panel kreeg hiervan via docenten en studenten mooie voorbeelden aangereikt die de Academie kleuren als school binnen de kunsten.

Het panel heeft enkele publicaties van de lectoraten gezien, waaronder de publicatie 'Brick Dresses' en 'Streetworks', volgens het panel relevante voorbeelden van hbo-onderzoek. Dit soort onderzoeken kan nog een belangrijkere rol gaan spelen in de positionering van de Academie op het gebied van onderzoek.

De Academie benut verschillende soorten lectoraten op het landelijk Academie-onderwijs niveau, op hogeschoolniveau en op opleidingsniveau. Het panel ziet dat de lectoraten successen boeken die winst leveren voor het onderwijs, bijvoorbeeld in samenwerkingsverbanden met of opdrachten voor de praktijk. Dit kan nog een structureler karakter krijgen, wat ook geldt voor studentenparticipatie op het gebied van onderzoek. Een volgende stap is volgens het panel tevens om alle onderzoeken, die nu op projectbasis geschieden, op een dusdanige manier met elkaar te verbinden dat beter voortgebouwd kan gaan worden op bestaande kennis.

Het panel ziet dat de opleidingsgebonden lectoraten in toenemende mate een rol spelen in de (reeds eerder genoemde) praktijkateliers. Het panel heeft daarvan aansprekende voorbeelden gekregen en vindt dit binnen het buitenschoolse deel een sterke aanvulling. Het panel ziet mogelijkheden om de praktijkateliers structureler te gaan benutten. Zie hoofdstuk 6 Aanbevelingen.

Mening studenten/alumni over het programma

Tweejaarlijks geven de studenten hun mening over het onderwijs en de onderwijsorganisatie van de Academie via de NSE. Sinds twee jaar wordt aan de afgestudeerden gevraagd terug te blikken op de opleiding door middel van de Kunsten-Monitor. Daarnaast vindt een half jaar na de studie een verdiepend gesprek plaats met de afgestudeerden van een lichte.

Uit deze evaluaties volgt dat studenten zeer tevreden zijn over de opleiding. Het algemene oordeel over de studie ontvangt het cijfer 4,0 op een vijfpuntsschaal. Voor de opleiding Stedenbouw ligt dat oordeel zelfs op een 4,5. De thema's 'Inhoud van de opleiding', 'Vorbereiding Beroepsloopbaan', 'Algemene vaardigheden' en 'Docenten' scoren hoog. De laagste scores, maar nog steeds aan de maat, zijn voor 'Studielast', 'Studiefaciliteiten' en 'Informatievoorziening'.

Recent afgestudeerden zijn ook zeer tevreden over de opleiding. 94% van de laatste twee lichten zou opnieuw kiezen voor de opleiding. Landelijk gezien ligt dat percentage op 78%. Afgestudeerden vinden het programma van een goed niveau en uitdagend. De opleiding wordt door alle afgestudeerden gezien als een goede basis voor het uitoefenen van het beroep. Aandachtspunt uit de Kunsten-Monitor is een relatief lage waardering voor de 'Voorlichting en voorbereiding m.b.t. zakelijke kant van het beroep/ ondernemerschap. Hier is inmiddels actie op ondernomen met het aanpassen en per 2014 als vast onderdeel opnemen van een onderwijsonderdeel Ontwerpen en ondernemen (was Keuzeonderdeel Projectmanagement en Contractvorming).

Organisatiemodel en personeel

De vaste directie en staf (directeur, faculteitsmanager, onderwijscoördinator, praktijkcoördinator, studieadviseur) zorgen voor een juiste balans tussen continuïteit en vernieuwing in onderwijs en ondersteuning. Door het wisselen van de hoofden van de opleidingen per vier jaar en het werken met wisselende docenten op freelance basis (totaal zo'n 300 gastdocenten per jaar) kan de Academie haar profiel steeds ijken aan de ontwikkelingen in de discipline en het werkveld.

Het panel trof een zeer bevoegen, praktijkgericht en deskundig docententeam, door het panel gekarakteriseerd als een 'netwerk'. In dat netwerk signaleert het panel een zeer grote consistentie in denken en handelen betreffende de onderwijsuitvoering.

Voor het panel was dat vooraf een belangrijk vraagpunt, maar in gesprekken met de staf, docenten en studenten ontstond een helder beeld en het panel is zeer te spreken over de in de volle breedte van de drie opleidingen aangetroffen coherentie.

Tevens zorgt de netwerk-opzet ervoor dat state-of-the-art kennis wordt binnen gehaald, vooral vanuit het Amsterdamse, maar ook op nationaal en internationaal niveau weet de Academie de top van het vakgebied aan zich te binden via onder meer de projecten en de capita selecta collegereeksen. De Academie selecteert (gast)docenten op basis van gebleken inhoudelijke kwalificaties - waar relevant direct gerelateerd aan het onderwijsonderdeel - en aantoonbare didactische kwaliteiten, meestal via ervaring in andere opleidingen. De lijst gastdocenten wordt besproken in de Studieleiding en per semester vastgesteld.

Alle ontwerpdocenten zijn actief in de beroepspraktijk, als eigenaar directeur, partner, of medewerkend architect in de particuliere praktijk of bij gemeentelijke of andere overheidsdiensten en worden mede op basis van hun praktijk geselecteerd. De actualiteit van de kennis van docenten voor hoorcolleges en oefeningen wordt geborgd door hun werkkring bij Universiteiten, overheidsdiensten of adviesbureaus en via hun publicaties. Van ontwerpdocenten en coördinatoren, docenten en sprekers van collegereeksen en oefeningen eist de Academie masterniveau en van docenten die Papers begeleiden, aantoonbare onderzoeks- en schrijfervaring. Bij kunstenaars die lesgeven in de vormstudie is de eis eindniveau Kunstacademie. Op basis van aantoonbare specifieke kennis, ervaring of expertise die voor een onderwijsonderdeel relevant is, kan hiervan worden afgeweken. Goede beheersing van het Engels is een voorwaarde; de Academie biedt vanaf dit jaar, omdat het onderwijs in het Engels wordt aangeboden, vakgerichte bijscholingscursussen aan (per februari 2014: 35 aanmeldingen). Het panel heeft vertrouwen in de wijze waarop de Academie de kwaliteit van haar docenten borgt. Op basis van de overzichten en Cv's van docenten en de auditgesprekken concludeert het panel dat de Academie docenten inzet die deskundig en geschikt zijn voor hun onderwijstaak bij de Academie.

De competentiematrices, die zoals gezegd het 'geheugen' van de opleidingen vormen, en de studiegids zijn zo solide dat zij als een baken voor de losse docenten fungeren bij de invulling van hun onderwijsonderdelen. Bovendien wordt die invulling voorafgaand aan het onderwijs altijd afgestemd met en goedgekeurd door de studieleiding c.q. de hoofden van de opleidingen. Meerdere docenten maken een opgave voor de invulling van de projecten. Studenten hebben dan de keuze om zich in te schrijven bij het onderwerp dat zij interessant vinden. Op deze manier genereert de Academie keuzevrijheid in het programma.

Bij de toewijzing van onderwijs aan docenten is aandacht voor het opleiden van nieuwe docenten (vaak alumni van de opleidingen) door hen te koppelen aan ervaren docenten (een afspiegeling van de meester-gezel-gedachte die de Academie uitdraagt) en hun onderwijstaken op te bouwen van eenvoudige workshops naar complexere projectbegeleiding. Er is voldoende aandacht voor intervisie, informeel in de vorm van continue peerreview en geformaliseerd in een intervisieprogramma waar per jaar zestien docenten aan deelnemen.

Via structurele evaluaties met studenten monitort de Academie het inhoudelijke en didactische niveau van deze docenten. Studenten zijn zeer tevreden over de inhoudelijke kwaliteit van hun docenten. Hun didactische kwaliteit beoordelen studenten met een 3,5 op een vijfpuntsschaal. Ruim voldoende, maar voor de ambitieuze Academie die excellent onderwijs wil leveren een reden om nog sterker in te zetten op intervisie. In de audit zei een student dat er op de Academie geen 'docenten-docenten' zijn, wat veel bijval oogstte. Het panel vindt dit een mooi compliment voor het feit dat de docenten de stof overbrengen vanuit hun ontwerppraktijk.

Instream

De instroom is zeer divers. Dat is een aspect dat de Academie koestert, want de diverse achtergronden van studenten blijken in het onderwijs een meerwaarde. Studenten merken dat ook op, ze stellen dat ze van elkaars achtergronden en invalshoeken leren.

De instroom was de laatste zes jaar kwantitatief stabiel: gemiddeld 63 studenten per jaar (39 A; 11 S; 13 L) met uitschieters in 2009 (52) en 2010 (73). Stedenbouw kende een opvallende top in 2008 (18) en een dip in 2011 (5). Gemiddeld genomen is de instroom na de crisis op peil gebleven: met gemiddeld 64 studenten per jaar gedurende de laatste zes jaar verschilt deze niet significant van de periode daarvoor. Het landelijk marktaandeel van de AvB Amsterdam is de laatste jaren iets gegroeid, mede als gevolg van krimp bij andere opleidingen.

De laatste jaren merkt de Academie een verbreding in de instroom. Naast de instroom vanuit opleidingen bouwkunde/architectuur, stedenbouw, civiele techniek en planologie komen er ook studenten uit andere aan de drie disciplines gelinkte opleidingen. Ecologie en biologie voor Landschapsarchitectuur bijvoorbeeld. En sociale geografie voor Stedenbouw. De Academie vindt dat een mooie ontwikkeling, het panel ook.

Werving/voorlichting

De werving geschiedt op diverse manieren, o.a.:

- persoonsgericht via vooropleidingen en kennismakingsworkshops;
- algemeen, voorlichtingsavonden, brochures, vakpers/internet;
- via de website, dat blijkt het wervingsinstrument voor buitenlandse studenten.

Voorts is er uiteraard mond tot mond reclame en het blijkt in de praktijk dat aan projecten of opleidingstrajecten gelinkte platforms binnen de website ook een wervend effect hebben. Studenten zeiden in de audit dat zij de werving als zeer realistisch ervaren hebben, de zwaarte van het programma en de vereiste motivatie zijn van te voren goed kenbaar gemaakt. De Academie zet hiertoe altijd studenten/alumni in ten behoeve van zo eerlijk mogelijke voorlichting.

Eisen

Er zijn verschillende vooropleidingen mogelijk en de toelatingsprocedure anticipeert hier op. Voor Nederland geldt een relevante Universitaire of HBO bachelor. Buitenlandse diploma's worden getoetst via het NUFFIC. Per opleiding is helder in de studiegids benoemd met welke (buitenlandse) vooropleiding een student direct kan instromen, wanneer deze toelaatbaar is via 'selectie' op basis van een portfolio en/of met welke vooropleiding deze een voorbereidende cursus moet volgen. Bijvoorbeeld bij de opleiding Architectuur: studenten met een bachelor Interieurarchitectuur of Architectonische vormgeving moeten een voorbereidend cursusjaar volgen aan de Academie om hun technische vaardigheden zoals bouwtechniek en bouwfysica op niveau te brengen (tot 2014 30 EC's, vanaf 2014 15 EC's, de overige onderdelen worden in jaar 1 ondergebracht). Voor de opleidingen Stedenbouw en Landschapsarchitectuur is een gecombineerde voorbereidingscursus van 15 EC's.

Selectie vindt plaats op basis van het aanmeldingsformulier, portfolio (belangrijkste onderdeel; een overzichtelijk geordende bundeling van het onderzoeks- en ontwerpwerk van de kandidaat-student op basis waarvan deze moet laten zien het vermogen te hebben om de competenties uit de opleidingen te kunnen ontwikkelen), de motivatie en een vakkenoverzicht van de afstudeerrichting, indien nodig aangevuld met een gesprek.

Zij die niet voldoen aan de genoemde criteria maar door een combinatie van vooropleiding en langdurige relevante werkervaring menen daarvoor in aanmerking te komen, kunnen in een aantal gevallen worden toegelaten op basis van een toelatingsonderzoek. De commissie voor dit onderzoek bestaat uit het hoofd van de opleiding en de studieadviseur en de directeur.

Voorwaarde voor inschrijving bij de Academie van Bouwkunst is dat de student in de beroepspraktijk werkt of voornemens is te gaan werken, op een voor de opleiding relevante werkplek.

Wanneer er veranderingen zijn in het onderwijs of naar aanleiding van evaluaties past de Academie indien nodig haar eisen aan. Sinds 2013 is voldoende beheersing van het Engels daarom ook onderdeel van de toelating. Voor Nederlandse studenten getoetst via het VO of Bachelor diploma; voor buitenlanders via daartoe gebruikelijke tests als Toefl en Ielts of aanverwante tests.

Na de vaststelling dat in de praktijk bachelor studenten steeds vaker uitlopen en afstuderen na september, wat een eventuele vlotte overstap naar de AvB verhindert, verkent men de mogelijkheden om een instroom halverwege jaar 1 te realiseren. Er zijn eveneens twee minoren van 30 EC ontwikkeld voor bachelor studenten. Deze minoren worden parallel twee maal per jaar naast de voorbereidende cursussen aangeboden. Deze cursussen, die deels in samenhang met de minor worden aangeboden, zijn bedoeld voor jonge professionals die hun bachelor diploma al hebben afgerond, maar niet voldoen aan de toelatingseisen van de opleiding Architectuur, Stedenbouw of Landschapsarchitectuur.

Mening panel

Het panel stelt vast dat de Academie adequate maatregelen neemt om de instroom te reguleren. Ze scherpt haar eisen aan wanneer nodig (zoals momenteel bij het Engelstalige onderwijs). Er is een stevige intake-procedure, realistische voorlichting en er zijn voorbereidende cursussen specifiek afgestemd op de brede instroom van studenten. Het feit dat de instroom na de crisis op peil gebleven is, pleit voor de kwaliteit van de Academie, aldus het panel.

Studie-doorstroom en begeleiding

De studiedruk bij de drie opleidingen is hoog. De vereiste vanuit de studies is minimaal 20 uur per week werken in de praktijk naast de 20 uur contacturen en zelfstudie van het binnenschools curriculum, maar de student besteedt vaak beduidend meer dan 1 Fte per week aan zijn studie. Men is zich terdege bewust van de hoge druk en dat is inherent aan de tijdsbesteding die de opleidingen van de studenten vergen in de combi binnen- en buitenschools deel. Aan enkel het buitenschoolse deel besteden sommige studenten al tussen de 28 en 32 uur per week. Enkele voorbeelden van hoe de Academie handelt op dit aspect:

- Studielast is zorgvuldig verdeeld, per week, maar ook per semester.
- Men maakt slimme combinatie van de studieonderdelen met huiswerk-intensieve en minder huiswerk-intensieve onderdelen; projecten afgewisseld met vormstudies en colleges.
- Op aanraden van studenten zijn de beoordeling van praktijkportfolio (in mei) en projecten (juni) beter in tijd verdeeld.
- De maand januari, met alleen de Winterschool, vormt een bewust 'rustpunt' tussen de twee semesters. Het zomerprogramma is met opzet in augustus gepland, zodat de student na de tentamenperiode (juni) eerst vakantie kan nemen.

De studiedruk is hoog, studenten maken dan ook veel gebruik van de mogelijkheid een time-out te nemen. In de tijd van hoogconjunctuur had dit vaak te maken met toenemende verantwoordelijkheden op het werk. Nu speelt ook de druk van het eigen initiatief voor het vinden of zelf ontwikkelen van werkzaamheden in het vak een rol.

Tussentijdse uitschrijvingen zijn een wettelijk recht. Wel worden deze in tijd beperkt door de maximale geldigheidsduur van de behaalde tentamens, zoals vastgelegd in de OER. De studieadviseur en de praktijkcoördinator adviseren de student bij hun afwegingen in deze, zo nodig in overleg met het hoofd van de opleiding en/of de werkgever/mentor.

Deze time-outs leiden structureel tot studievertraging en hebben een moeilijk te beheersen invloed op het rendement per cohort. Daarnaast brengt het beoordelingssysteem (jaartentamens) een herhalingslast met zich mee. Studenten die zakken voor tentamen twee aan het einde van het derde jaar, doen vaak een extra programma onderdeel (Project). Ook speelt het hoge ambitieniveau van student bij het afstuderen een rol bij de studievertraging. De hoge score van de Academie bij de Archiprix vormt voor velen een uitdaging tot - en tegelijk het bewijs van het nut van - deze extra inzet.

Feit blijft dat de opleiding als zwaar wordt ervaren. Studenten geven dit stevast aan in de evaluatiegesprekken en bij de NSE. Het concurrent model vraagt van meet af aan de motivatie van de student praktiserend ontwerper te zijn. Maar de druk wordt ook beschouwd als een gegeven, meer behorend bij het vak dan een gevolg van de studie.

Studiebegeleiding

Bij het aanstellen van de studieadviseur en de praktijk-coördinator is bewust gekozen voor mensen die ook een AvB achtergrond hebben en bij een architectenbureau gewerkt hebben, zij kennen dus uit eigen ervaring de situatie van de student en kunnen daarom gericht adviseren. Uit de NSE 2013 blijkt dat studenten de mogelijkheid tot begeleiding en de kwaliteit van de begeleiding goed waarderen (beide scores een 3,8 op 5 puntenschaal). In de audit zeiden studenten dat er voldoende mogelijkheden tot begeleiding zijn, als student heb je daar ook een verantwoordelijkheid in, in verband met de vele verschillende docenten.

Mening panel

De studies zijn erg zwaar, dat accepteren de Academie, de studenten en het werkveld als een gegeven, ze zien dat zelfs als een positief onderscheidend kenmerk en 'gezonde selectie'. Het panel acht de studielast hoog, maar ziet dat in het kader van studievoortgang de Academie oog heeft voor de problematiek en de begeleiding van de student zeer serieus neemt: studenten kunnen twee keer een time-out nemen, de aanzet naar afstuderen is in jaar 3 opgenomen en er is een mentor beschikbaar voor specifieke studiebegeleiding.

Materiele voorzieningen

Locatie

Het panel heeft een rondgang gemaakt door het gehele gebouw en daarover met studenten gesproken. De voorzieningen, zoals mediatheek, maquette-atelier, werkplaatsen en onderwijsruimtes zijn volgens het panel goed. Studenten zijn daar doorgaans ook zeer tevreden over. Al blijkt uit enquêtes dat van hen de mediatheek langer open zou mogen zijn (weekend) en zijn er enkele opmerkingen gemaakt over de gehorigheid van de ruimtes.

Het panel ziet dat het faculteitsgebouw, een recent gemoderniseerd rijksmonument waarin de Academie sinds 1949 gevestigd is, een bijzondere rol vervult door zijn ligging in hartje Amsterdam. Het gebouw is werkelijk een ontmoetingsplaats. Ook 'de beperkingen' die het monument wellicht qua (onderwijs)ruimte heeft, hebben een positieve kant. Studenten verwoorden dit treffend als 'de school is groter dan het gebouw', want wat niet in huis is, is wel voorhanden buiten het gebouw in de stad Amsterdam. Bij architectenbureaus bijvoorbeeld of studenten huren samen een atelierruimte. Het panel kon merken dat zowel studenten als docenten de locatie als prettig en inspirerend ervaren.

Digitale voorzieningen

Er is een digitale leeromgeving. Studenten vinden daar mededelingen, cursusmateriaal en andere informatie over de opleidingen. Ook modulebeschrijvingen gerangschikt per lesdag: de programma's, presentaties en de bijbehorende literatuur. Over dit platform zijn studenten tevreden. Dat vindt het panel belangrijk zeker voor een deeltijd opleiding, waar studenten maar een dag in de week zijn en goede online communicatiemogelijkheden derhalve zeer belangrijk zijn. Over digitale opslagfaciliteiten zijn studenten minder tevreden. De AHK werkt aan verbeteren daarvan, voor de Academie is er een tijdelijke oplossing waarbij die opslag vergoet is, zij ziet in dat dit voor de studenten van de drie opleidingen juist van groot belang is.

Er is een apart systeem voor de registratie van alle inschrijfgegevens en toetsresultaten, genaamd Alluris. Hierin zijn met ingang van lopend jaar 2013-14 ook scans van beoordelingsformulieren digitaal terug te vinden.

Het panel heeft met buitenlandse studenten gesproken, zij zijn tevreden over de voorzieningen die er voor hen zijn.

Het auditpanel constateerde op basis van een rondgang en gesprekken met betrokkenen dat de voorzieningen die de opleiding nodig heeft om het programma te verzorgen prima zijn en dat op de punten waar studenten minder tevreden zijn, verbetering in gang is gezet of voor een praktische tijdelijke oplossing is gezorgd.

Weging en Oordeel (Goed)

Via uitgebreide matrices zorgt de Academie er op systematische wijze voor dat alle eindkwalificaties in het programma verwerkt zijn. Voor studenten is er een heldere, overzichtelijke studiegids.

Het panel is positief over het programma omdat het studenten, met zeer uiteenlopende vooropleidingen, mogelijk maakt om de eindkwalificaties in principe te behalen. Het panel vraagt de Academie, gezien de hoge studielast, de huidige aandacht voor studiebegeleiding en ontlastende maatregelen, voort te zetten.

Het curriculum is zeer doordacht opgezet, bevordert de samenwerking tussen de drie opleidingen en komt toch tegemoet aan eisen om flexibel op ontwikkelingen te kunnen reageren en om keuzemogelijkheden voor studenten te honoreren.

Voor internationalisering (in aanraking komen met buitenlandse professionals, praktijk en kennisbasis) is over de breedte van de opleidingen voldoende aandacht. Dat geldt ook voor onderzoek in het kader van ontwerpen. De praktijkateliers, geboren uit nood, functioneren naar tevredenheid en lijken een mogelijkheid te bieden om structureel in het programma ingebouwd te worden, ook om in het onderwijs onderzoeksvaardigheden beter tot hun recht te laten komen.

Het panel ziet dat er een werkend systeem is om het programma te actualiseren. Zo gaven alumni in evaluaties aan dat zij ondernemerschap misten in de opleidingen, inmiddels is en wordt dit verder in het programma gebracht. Het panel vindt dit belangrijk.

Het auditpanel is van oordeel dat de Academie in een goede balans van een vast team en flexibele docenten op een zeer consistente wijze de helder opgezette en zeer goed doordachte masterprogramma's aanbiedt. Docenten zijn van goede kwaliteit en niveau. Nieuwe docenten worden goed ingewijd in de cultuur van de opleidingen (als ze dat al niet waren omdat het alumni zijn) mede door een succesvol intervisieprogramma.

Ook de voorzieningen zijn goed, en waar studenten minder tevreden zijn, werkt men aan verbetering. Wat niet in de Academie aanwezig is, is elders binnen een kleine straal rondom de school, wel tot de beschikking van studenten. De 'school' ontstijgt daardoor het gebouw.

De goede, zorgvuldig en evenwichtig opgebouwde programma's die studenten de mogelijkheid bieden de eindkwalificaties te halen en zichzelf te ontwikkelen, de sterke nadruk op de praktijk via het breed gedragen concurrent-model en de kwalitatief goede docenten die op consistente wijze via de 'meester-gezel- methode' de actuele praktijk inbrengen zijn de hoofdredenen voor het panel om deze standaard voor de drie opleidingen als 'goed' te beoordelen.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Het systeem van toetsen en beoordelen

De toetssystematiek is eenvoudig en doeltreffend vormgegeven. Het bereiken van de eindkwalificaties wordt gedurende de opleiding op twee niveaus getoetst: per studieonderdeel en integraal per periode.

Binnenschools

Het binnenschoolse deel van de opleidingen bestaat uit onderwijsonderdelen die in de meeste gevallen een individueel product opleveren (projecten, vormstudies, oefeningen) en in sommige gevallen een collectief product (Winterschool; Keuzeonderdelen). Aan het einde van ieder studieonderdeel formuleert de docent een mondeling oordeel over het leerproces en het resultaat en voert hierover een gezamenlijk gesprek met de studenten. Dit oordeel wordt schriftelijk vastgelegd in een beoordelingsformulier. Het panel heeft van de drie opleidingen verschillende beoordeelde producten met bijbehorende beoordelingsformulieren ingezien. Het zijn overzichtelijke formulieren, ontwikkeld per studieonderdeel. De items op de formulieren zijn afgeleid van de leerdoelen per onderdeel. Het panel constateert dat dit werkt, al lijkt het logischer om die items direct te koppelen aan de bestaande competentiematrices, het is nu (voor derden) lastig nagaan of alle competenties ook daadwerkelijk gemeten en beoordeeld worden.

De formulieren zijn in de basis eenvoudig, er worden verschillende items genoemd (zoals 'productiviteit en inzet' bij vormstudie of 'analytische vaardigheden, met sub-items als probleemverkenning, maatschappelijk onderzoek' bij een project) en per item kan een gradatie (onvoldoende, voldoende, goed, excellent) ingevuld worden met een toelichting. Het panel trof een aantal formulieren waarvan enkel de gradaties aangekruist waren. Dat is niet 'verboden' maar wel een gemiste 'leer-kans' volgens het panel. Doorgaans worden de formulieren naar tevredenheid van het panel, voorzien van waardevolle toelichtingen richting de student. Het panel vindt in het kader van de vele wisselende docenten zo'n toelichting van groot belang. Ook een vermelding van de weging van de criteria onderling zou in dat kader een meerwaarde kunnen hebben.

Het formulier wordt toegevoegd aan het studentdossier; de student ontvangt een kopie. De dossiers zijn voor alle docenten toegankelijk en bieden docenten een blik op de ontwikkeling, de sterkere en zwakkere kanten van de student. Inmiddels worden alle beoordelingsformulieren ook digitaal opgeslagen en te raadplegen gemaakt. Dat vindt het panel een goed zaak.

De eindbeoordeling van een project is steeds voor alle groepen op hetzelfde moment. Door een gezamenlijke rondgang van de docenten langs het beoordeelde werk, onder leiding van het hoofd van de opleiding, kan de wijze van beoordelen en het behaalde niveau steeds worden geijkt en geobjectiveerd (meer-ogenprincipe). Docenten benoemen in de rondgang het sterkste en zwakste werk in de eigen groep en bepalen in onderlinge vergelijking het niveau. Bij de Vormstudies gebeurt dit via een collectieve eindpresentatie van alle groepen in het bijzijn van de studenten, de docenten en de coördinator Vormstudies.

Voor colleges geldt een aanwezigheidsplicht (één van de zeven colleges mag worden gemist); de verwerking van de opgedane kennis toont zich in de Projecten en wordt getoetst bij de jaartentamens. Kennis en inzet bij de Colleges worden nader getoetst door verplichte bijdragen aan het voorbereiden van excursies (C1), het bijhouden van een logboek of het maken van een verslag (C3), verplicht leeswerk (C4), het inleiden van een spreker of debat (C5). De Academie hanteert naar de mening van het panel per studieonderdeel een goede manier van toetsen. Bovendien heeft de collectieve wijze waarop dit gebeurt een positieve invloed op de gezamenlijke toetspraktijk. Er ontstaat zo een cultuur van intersubjectiviteit en onderlinge ijking bij oordeelsvorming en toetsing. Bij een aan de kunsten gelieerde opleiding is dat van belang.

Buitenschools

De beroepservaring wordt jaarlijks kwantitatief en kwalitatief beoordeeld. De kwantitatieve beoordeling gebeurt door de praktijkcoördinator op basis van het aantal gewerkte uren. Studenten werken minimaal 840 uur per studiejaar (42 weken van 20 uur). Voor de gehele studie gaat het om 3.360 uur. Per studiejaar kan een student maximaal 30 studiepunten krijgen voor de praktijkwerkzaamheden of een deel daarvan bij minder gewerkte uren.

De beroepservaring wordt aan het eind van ieder studiejaar beoordeeld, voorafgaand aan het tentamen of de Schouw. Dit gebeurt aan de hand van het logboek beroepservaring, met daarin een door de werkgever(s) geaccordeerd overzicht van de projecten waar in de praktijk aan is gewerkt en de rol hierin van de student, een verslag (drie á vier A4 zo zag het panel in de voorbeelden) waarin de student reflecteert op de beroepservaring van dat jaar, op de relatie tussen studie en praktijk en waarin hij/zij een 'plan de campagne' voor het volgende jaar beschrijft. De praktijkcoördinator ziet toe op de kwantitatieve toets aan de hand van door de student geleverde en door de werkgever geaccordeerde werkoverzichten. Commissies samengesteld uit praktijkbeoordelaars, meestal werkgevers uit de betreffende discipline, dragen zorg voor de kwalitatieve beoordeling. Het vreemde-ogen-principe is daarbij essentieel: een student wordt nooit door zijn eigen werkgever beoordeeld.

Het panel ziet dat die beoordelaars van te voren goed geïnformeerd worden over de uitgangspunten van toetsing en de betreffende beoordelingscriteria. Die criteria zijn afgeleid van de leerdoelen zoals omschreven in het curriculum voor de beroepservaring en vastgelegd in een beoordelingsformulier. De beoordelingen vinden plaats op eenzelfde dagdeel, zodat deze per discipline onderling vergeleken en geïkt kunnen worden. Tot slot is er een plenaire sessie van de beoordelaars, waarin, onder leiding van de praktijk coördinator en in het bijzijn van de studieleiding, algemene trends worden gesignaleerd en besproken met de studieleiding.

Studenten zijn heel tevreden met het feit dat beoordeling nu in gespreksvorm met twee 'ervaren vakgenoten' geschiedt. Voorheen ging dat enkel schriftelijk en daarbij ging onbedoeld toch een deel en de nuance van de inhoudelijke feedback verloren. De beoordeling wordt ook vastgelegd in een beoordelingsformulier dat wordt toegevoegd aan het logboek beroepservaring en het studentendossier. Het logboek vormt een document dat in vier jaar opgebouwd wordt en een overzicht van de beroepservaring geeft. Het logboek wordt ingebracht in de Tentamens en vormt onderdeel van de integrale beoordeling van de ontwikkeling van de student.

Integrale toetsing

Naast het bovengenoemde is er een beoordeling per periode. Aan het eind van jaar 1 is er tentamen T1, na jaar 2 en 3 is er een tentamen (T2) en het afstudeerjaar wordt integraal getoetst in T3. Ook hierbij geschiedt de beoordeling niet in cijfers maar gradaties onvoldoende, voldoende, goed en excellent. Voor de Tentamenformulieren geldt dezelfde observatie als voor die van de losse onderdelen.

In het Tentamen 1 worden de ontwikkeling van de student en de resultaten in onderlinge samenhang beoordeeld – het is een geschiktheidstoets voor het tweede deel van de studie (semester 3 t/m 6). Deelnemen aan het tentamen kan in principe alleen als alle verplichte programmaonderdelen en de praktijkcomponent van de semesters 1 en 2 (die een oriënterend en introducerend karakter hebben) als voldoende beoordeeld zijn.

Het Tentamen 2 is een geschiktheidstoets voor de afstudeerfase. Alle verplichte programmaonderdelen en de praktijkcomponent van het 3e t/m het 6e semesters moeten als voldoende beoordeeld zijn.

Tussen jaar 2 en 3 is er op dit moment nog een 'schouw'. De Schouw is een gelegenheid om de vorderingen van de student aan het eind van semester 4 kritisch te bezien en te becommentariëren. Studenten dienen 75% van de ontwerpprojecten uit de semesters 3 en 4 met een voldoende afgerond te hebben om deel te kunnen nemen aan de Schouw. De student kan niet slagen of zakken voor de Schouw, de schouw is een formatieve toets. Van belang is dat de student na de Schouw scherper in beeld heeft welke aspecten sterk ontwikkeld zijn en welke aspecten gedurende de tweede helft van periode 2 extra aandacht vragen. Bij een evident onvoldoende score op een bepaald aspect kan de schouwcommissie de student wel adviseren één of meer studieonderdelen over te doen. Vanaf volgend studiejaar (2014-15) verschuift de meer formatieve status van de schouw naar een summatie status als 'tentamen' (net als de huidige T1, 2 en 3). De Academie kan dan nog effectiever de voortgang van de student monitoren.

Een bijzonderheid van het systeem is dat een student alle onderdelen van een periode allemaal gehaald heeft, toch kan zakken voor zijn tentamen. Dat gebeurt als blijkt dat de student zich niet voldoende ontwikkeld heeft als ontwerper. Voor studenten die dat overkomt blijkt dat lastig te verhapstukken. Het panel heeft met studenten gesproken over de toetsing, ook omdat dit aspect gemiddeld wat lager scoort in de tevredenheidsonderzoeken. Studenten (NSE 2013) zijn redelijk tevreden over toetsen en beoordelen aan de Academie. Dit cluster scoort gemiddeld een 3,5 (op een vijfpuntsschaal). Wel blijft het vooraf duidelijk communiceren van de criteria waarop wordt beoordeeld een belangrijk punt van aandacht (voor Architectuur 3,1 op een vijfpuntsschaal). Alumni waarderen de wijze van toetsen en beoordelen met een 6,4 op een 10-puntsschaal.

Studenten en alumni melden in de audit dat zij de beoordelingscriteria van de studieonderdelen helder vinden, met dank aan de heldere studiegids en zij begrijpen én steunen het toetsysteem. Ze waarderen met name de constructieve en persoonlijke feedback die zij krijgen.

Afstudeerproces en beoordeling

Tentamen 3 is de afronding van het afstuderen (de meesterproef). De student presenteert hierbij het afstudeerproject aan de door hem met goedkeuring van de studieleiding samengestelde afstudeercommissie (mentor plus twee leden) en twee toegevoegde leden, aangewezen door de Examencommissie van de Academie.

Bij het Tentamen 3 worden ten overstaan van de tentamencommissie het onderzoek en het ontwerp gepresenteerd. De student geeft inzicht in de doorlopen fasen en de kwaliteiten van het ontwerp. De presentatie kan bestaan uit tekeningen, maquettes, (digitale) visualisaties en diverse andere, projectafhankelijke media en middelen. De gekozen middelen hangen op coherente wijze samen met de aard van de opgave en het ontwerp. De presentatie is overtuigend en toont aan dat de student 'het presenteren' beheerst.

De zitting bestaat uit drie delen:

- De presentatie door de student van het werk en beantwoording van de vragen die de presentatie bij de tentamencommissie oproept.
- Het beraad van de Tentamencommissie. Deze bepaalt of aan de vereisten bij het afstuderen/de eindtermen van de opleiding is voldaan; het dossier van de student ligt hierbij ter inzage. Zij dient hierbij tot een beargumenteerd besluit te komen en legt dit vast in een verslag.
- Mondelinge mededeling van de voorlopige uitslag van het beraad aan de student (positief of negatief).

Het panel heeft de beoordelingsverslagen van de eindwerken bestudeerd. Het panel kreeg op basis hiervan het beeld dat er zorgvuldige beoordelingen plaats vonden. Lastiger was het voor het panel om uit die verslagen op te maken of alle competenties behaald zijn en om inzicht te krijgen in het proces dat de student heeft doorlopen. Het panel vindt het dan ook goed dat de Academie het vrije format voor de beoordeling vanaf studiejaar 2013-14 aanvult met een tentamenformulier met criteria. Het panel ziet dat in de beoordeling van het eindwerk de nadruk meer ligt op het persoonlijke ontwikkelingsproces van de student als ontwerper dan op de proceskant qua tijd en planning. Het ontwerp wordt meer beoordeeld als een persoonlijk statement dan als een toegepast werk (dat is ook passend vanuit de gedachte van het concurrent model, waarbij het toegepaste, praktische aspect meer in het buitenschoolse deel zit en daar ook afgetoetst wordt). Voorts stelt het panel vast dat de ontwerpkeuzes die de student maakt een belangrijke rol spelen in de beoordeling, maar dat hierbij meer nadruk gelegd kan worden op de theoretische onderbouwing vanuit de student, nu is die veelal zeer persoonlijk van aard, bijvoorbeeld gebaseerd op persoonlijke fascinatie voor een materiaal of fenomeen.

Voorts signaleert het panel dat studenten doorgaans langer dan een jaar werken aan hun afstuderen, omdat zij een hoog eindniveau nastreven, bijvoorbeeld in het kader van de Archiprix-prijsvraag. Waar het panel hier enerzijds vindt dat de Academie strengere eisen aan de tijdsduur mag stellen, zien de panelleden anderzijds dat de vrijheid die de student heeft ruimte biedt voor zeer persoonlijke en artistieke ontwerpprocessen en -resultaten. De Academie signaleerde al eerder dat de afstudeerperiode lang kan duren en heeft daarop actie ondernomen. De acties voor het verbeteren van de doorstroom van jaar drie naar het afstuderen (naar voren halen keuze afstudeeronderwerp en vooronderzoek) moeten uiteindelijk ook een positief effect hebben op het verkleinen van de uitlooptijd in het afstuderen.

Het panel is van mening dat de zorgvuldige, uitgebreide en op ontwerpen en ontwikkeling gerichte beoordeling verder verrijkt kan worden door het proces (tijd en planning) en theoretische onderbouwing voor ontwerpkeuzes er een prominenter plaats in te geven.

Examencommissie en kwaliteitsborgende mechanismen

AHK breed is de afgelopen drie jaar gewerkt aan de actualisering van de onderwijs- en examen regelingen en zijn de Examencommissies tegen het licht gehouden. Bij de Academie heeft dit geleid tot het besluit de afstand tussen studieleiding en Examencommissie te vergroten. Er is één examencommissie voor de drie opleidingen. Deze bestond tot december 2013 uit de drie hoofden van de opleidingen. Per 1 januari 2014 is een nieuwe commissie benoemd bestaande uit een hoofd van de opleiding (voorzitter), een docent lid en een extern lid, afkomstig van een andere opleiding. Stedenbouw en Architectuur zijn erin vertegenwoordigd, Landschapsarchitectuur niet, maar dat is in de praktijk geen probleem. De voorzitter (het hoofd van de opleiding Stedenbouw) is in functie gebleven. Deze zorgt voor continuïteit en de mogelijkheid efficiënt de relatie te leggen met de dagelijkse praktijk.

De commissie houdt toezicht op onder meer:

- Of studenten bij tentamen 3 daadwerkelijk de eindtermen hebben behaald.
- Of alle competenties in het curriculum zitten.
- Of beoordelings- en tentamenformulieren goed gebruikt worden.
- Of toetsing en beoordeling geschiedt via de protocollen.

Daarnaast blijven de in het OER beschreven taken van de Examencommissie als het vaststellen van de lijst van tentaminatoren, het behandelen van vrijstellingsverzoeken en van bezwaren tegen projectbeoordelingen en tentamenuitslagen tot haar takenpakket behoren.

Het aanwijzen van tentaminatoren is in de audit expliciet besproken, het panel acht het voor het toetsstelsel van de Academie, waarin veel met externe -uit de praktijk afkomstige- beoordelaars wordt gewerkt, van groot belang. Het panel is ervan overtuigd dat de tentaminatoren vooraf goed en op relevante competenties gescreend worden. Het betreft mensen die het brede gesprek aan kunnen en die boven het ontwerp uitstijgen. Zij zijn bekend met het onderwijs en met de ideeën van de Academie.

Het panel ziet dat de examencommissie na geleidelijke aanpassingen in de afgelopen jaren inmiddels voldoet aan de wettelijke vereisten. De commissie is doende met plaatsbepaling en agendavorming. Het panel heeft vertrouwen in de werking van de commissie, de basis is gelegd en de planvorming is goed.

Mening panel toetsstelsel

Het panel is onder de indruk van de inhoudelijk georiënteerde, weinig bureaucratische en zorgvuldige toetsstelselmatiek die de Academie hanteert. Met de aanvullende jaarlijkse integrale toetsing maakt de Academie nog een extra stap in het toetsen en beoordelen. En met die integrale toetsing borgt de Academie volgens het panel dat studenten opgeleid worden tot goede ontwerpers. Dat kost extra energie maar genereert een zekere continuïteit en stabiliteit. De combinatie van beide toetswijzen is volgens het panel zeer sterk.

Gerealiseerd niveau

Eindwerken van studenten van de Academie (van de drie opleidingen) worden regelmatig genomineerd voor of winnen (soms zelfs internationale) afstudeerder-prijzen. Dat is een indicatie dat het niveau van de opleidingen gewaardeerd wordt in het veld. De Academie won o.m.:

- Negen eerste prijzen (6 x Architectuur; 2 x Stedenbouw; 1 x Landschapsarchitectuur) en acht tweede prijzen/eervolle vermeldingen (5 x Architectuur; 3 x Landschapsarchitectuur) in de Archiprix, de jaarlijkse prijs voor het beste afstudeerwerk van de gezamenlijke Nederlandse ontwerpopleidingen ASL, van de laatste tien jaar. De laatste zes jaar zes eerste prijzen.
- Twee eerste prijzen, twee eervolle vermeldingen in eerste edities StedenbouwNu prijs (2011 en 2013).
- Eervolle vermelding opleiding Landschapsarchitectuur op de Internationale Biënnale voor Landschapsarchitectuur in Barcelona, 2013 voor de hoge kwaliteit van het getoonde studentenwerk.

Mening panel

Het buitenschools curriculum wordt, net als bij de tentamens T1 en T2 via een portfolio/logboek beoordeeld. Het auditpanel heeft in de logboeken, bijbehorende reflectie en beoordeling hiervan door de opleidingen gezien dat de studenten de eindtermen realiseren.

Bij de selectie van eindwerken zijn (in overleg met de NVAO) de drie opleidingen benaderd als zijnde een opleiding met drie varianten. Dat hield in dat van de grootste opleiding (Architectuur) 15 werken uit de twee voorgaande studiejaren moesten worden geselecteerd. Van Landschapsarchitectuur en Stedenbouw moesten er naar rato van opleidingsgrootte respectievelijk zes en drie geselecteerd worden. In de praktijk zijn er aanvullend voor Stedenbouw extra werken bestudeerd via de jaarboeken om een breder beeld te verkrijgen. Zie voor een overzicht van de eindwerken Bijlage V.

De beoordelingen varieerden tussen geslaagd en cum laude en er waren werken die (een nominatie voor) een vakprijs ontvingen. Bij het opgevraagde werk kreeg het panel een presentatieboekje inclusief reflectie en het beoordelingsverslag van de tentamencommissie (dat vanaf huidig studiejaar aangevuld wordt met een tentamenformulier). In de audit zijn per opleiding twee eindwerken besproken (met de volledige presentatie erbij in de vorm van presentatiepanelen en maquettes) in een setting met de mentor en de betreffende alumnus. In enkele gevallen was daar ook een andere externe beoordelaar bij aanwezig. Het panel heeft zo een goed beeld gekregen van het niveau van het eindwerk en het proces dat de student daartoe doorloopt.

Per opleiding zijn de bevindingen van het panel puntsgewijs:

Op basis van alle bestudeerde werken waren bevindingen van het panel voor de opleiding Architectuur: Goed niveau, knap gepresenteerd, goede uitwerking, heldere overtuigende documenten (tekeningen en maquettes). De nadruk ligt niet op de technische uitwerking maar op een uiterst individuele expressie van opperste creativiteit. De startpunten in de opgave zijn doorgaans intuïtief en persoonlijk van aard, gestoeld op persoonlijke fascinatie. Er is niet altijd sprake van een goede koppeling tussen 'onderzoeksmatige' bevindingen en de ontwerpmatige vervolgstappen. Het eindwerk is consistent in de methodologie, de differentiatie van de instroom ziet het panel daarin niet overal weerspiegeld. De nadruk ligt op 'het maken' en dat lijkt het zicht op (theoretische) reflectie soms te belemmeren.

Op basis van alle bestudeerde werken waren bevindingen van het panel voor de opleiding Landschapsarchitectuur: Alle werken zijn volgens het panel van goed niveau met goed gebruik van de ontwerp-methodologie. Een eindwerk van een buitenlandse student vond het panel, hoewel net voldoende van mindere kwaliteit. Hoewel een rationale ontwerpmethodiek/analyse de overhand heeft, worden persoonlijke fascinatie of een ervaring uit het verleden als geaccepteerde ontwerp invalshoeken beschouwd. Het panel trof weinig variatie in de methodiek, maar de gekozen methodiek levert overtuigende resultaten, wat ook blijkt uit de vele toegekende prijzen. Er is sprake van een op de maatschappij georiënteerde problematiek, die duidt op betrokkenheid van de student bij sociaal-ruimtelijke ontwikkelingen.

Op basis van alle bestudeerde werken waren bevindingen van het panel voor de opleiding Stedenbouw: Het panel vindt de bestudeerde eindwerken Stedenbouw van goed niveau en doorgaans vergelijkbaar met werk van afstudeerders op wetenschappelijk niveau. De verschillen in instroom zijn terug te zien in de kwaliteit van het eindwerk, maar de basisprincipes Stedenbouw zijn altijd voldoende aanwezig. Het gaat steeds om maatschappelijk zeer relevante ontwerpen. Op de schaal van de regionale ontwerpogave is het ontwerp nog wel vaak een 'plan'; de markt vraagt inmiddels steeds meer om een gemotiveerde strategie of meerdere strategieën.

Algemeen: Het panel ziet de sterke signatuur van de Academie over de hele breedte bij de drie opleidingen terug. De beoordeelde afstudeerwerken passen goed binnen de beoogde eindkwalificaties in het binnenschools programma van het concurrent onderwijs. Het zijn stuk voor stuk maatschappelijke relevante opgaven met artistieke uitwerkingen en het niveau is

hoog. Het panel heeft mooie voorbeelden van multidisciplinariteit in het eindwerk gezien. Veel eindwerken hebben een internationale context.

In de positief kritische sfeer merkt het panel een aantal aspecten op:

- Methodisch en reflectief is er nog ruimte voor verbetering. Het auditpanel erkent dat dat geen 'probleem' is van de Academie op zich, maar dat dit een algemene signalering is in de beroepsgroepen.
- Train studenten meer op het onderbouwen van de door hen gemaakte keuzes in het ontwerpproces en op het uitdrukken van eigen reflectie op de inzichten die in dat proces ontstaan zijn.
- Het panel signaleert (uiteraard) niveauverschillen in het eindwerk. Maar in het 'soort' eindwerk zou meer variatie kunnen zijn. Er zou daartoe met een grotere reikwijdte in ontwerpmethoden gestart kunnen worden.
- Meer aandacht voor de planning en tijdsbeheersing van het afstuderen.

Het panel herkent de eindkwalificaties qua niveau, inhoud en oriëntatie in het eindwerk. Extra aandacht voor de theoretische kant van de onderbouwing van ontwerpkeuzes en het uitdrukken van de reflectie van de student kan het niveau van de studenten nog verder verhogen. Of zoals een van de panelleden het mooi verwoordde: "Tracht de ontwerpresultaten van het afstuderen ook te comprimeren in knap uitgelegde inzichten".

Weging en Oordeel (Goed)

Het systeem van toetsen en beoordelen zit goed en gedegen in elkaar. Aan de voorkant (ontwerp van toetsen) is er een gedeelde verantwoordelijkheid tussen docenten en studieleiding. Aan de achterkant (beoordelen van gerealiseerde kwalificaties) worden studenten systematisch door meer docenten beoordeeld en ook door externe deskundigen. De twee soorten beoordelingen (kennis & vaardigheden op onderdelen en integratie van kennis & vaardigheden + vorderingen in professionele ontwikkeling van de student per jaar) vormen een bewaking van de integrale ontwikkeling van de student, zijn passend voor competentiegericht onderwijs en vereisen een brede ontwikkeling van de student als ontwerper.

Beoordelingsformulieren hebben een heldere uniforme structuur. De relatie tussen de eindkwalificaties en de beoordelingsformulieren waarmee gewerkt wordt bij het beoordelen van het eindwerk, kan mogelijk directer. Toch borgt het gehanteerde systeem dat inhoud en niveau van de competenties gegarandeerd zijn.

Het panel is van mening dat de eindwerken qua niveau, inhoud en oriëntatie een goede afspiegeling zijn van de eindkwalificaties. Volgens het panel is het begrijpelijk dat veel studenten hun eindwerk naar een hoog niveau willen brengen om mee te dingen naar vakprijzen, in de praktijk zijn langere afstudeertrajecten hiervan het gevolg. De beoordeling van het eindwerk kan verder verrijkt kan worden door het proces (tijd en planning) er een prominentere plaats in te geven.

Extra aandacht voor de theoretische kant van de onderbouwing van ontwerpkeuzes en het uitdrukken van de reflectie van de student kan het niveau van de studenten nog verder verhogen. Of zoals een van de panelleden het mooi verwoordde: "Tracht de ontwerpresultaten van het afstuderen ook te comprimeren in knap uitgelegde inzichten".

Tot slot stelt het panel dat de Amsterdamse Academie 'Unieke talenten de kans geeft om te excelleren'. Het panel is zeer positief over de toetssystematiek en over het gerealiseerde eindniveau van de drie opleidingen, ook gezien (de nominaties voor) vakprijzen die afgestudeerden van de Academie vergaren.

De eerdergenoemde positief-kritische opmerkingen over het gerealiseerde eindniveau afwegend, beoordeelt het panel standaard 3 voor de opleiding Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur als 'Goed'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel trof drie opleidingen waarbij de eensgezindheid vanuit een heldere visie in het oog sprong. Het panel trof weinig verschil tussen de inhoud van de Kritische Reflectie en het overige informatiedossier enerzijds en hetgeen de gesprekspartners in de audit uitdroegen anderzijds.

Voor standaard 1 verdienen de drie opleidingen het oordeel 'Goed'. De eindkwalificaties zijn een afspiegeling van de beroepspraktijk (en zijn daaruit afkomstig) en weerspiegelen het masterniveau.

Het auditpanel beoordeelt voor de drie opleidingen ook standaard 2 als 'Goed' vanwege de goede, zorgvuldig en evenwichtig opgebouwde opleidingsprogramma's die studenten de mogelijkheid bieden de eindkwalificaties te halen en zichzelf te ontwikkelen, de sterke nadruk op de praktijk via het breed gedragen concurrent-model en de kwalitatief goede docenten die op consistente wijze via de 'meester-gezel- methode' de actuele praktijk inbrengen.

Standaard 3 beoordeelt het auditteam als 'Goed'. Er is een sterk inhoudelijk gericht, niet-bureaucratisch toetsstelsel dat aansluit bij de eigen visie en de competentiegerichte onderwijsleeromgeving. De methodes en beoordelingswijze die men hanteert (toetsing op meerdere niveaus) vereisen dat de student zich breed moet ontwikkelen. Het afstudeerwerk is van goed niveau en toont aan dat studenten de vereiste competenties bezitten.

Het eindoordeel voor de hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur van de Academie van Bouwkunst, onderdeel van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, komt daarmee, volgens de beslisregels en richtlijnen van de NVAO voor elk van de drie opleidingen op 'Goed'.

6. AANBEVELINGEN

Het panel geeft de Academie en de daarmee de drie opleidingen graag het volgende mee:

- Het panel signaleert een nieuwe rol van een ontwerp in de praktijk. In toenemende mate gaat het niet meer om 'een plan', waarvoor het reguliere ontwerpproces de grondslag moet leggen, maar gaat het om ontwerpend onderzoek, dat wil zeggen, over het verkennen en verbeelden door ontwerpers (vaak samen met andere onderzoekers) van 'mogelijke toekomsten'. Die kunnen ook voortkomen uit wetenschappelijk verkende scenario's, en zijn dan daar de ruimtelijke verbeelding bij. De onderzoekende houding van ontwerpers kan iets geheel nieuws leveren, iets wat andere disciplines niet leveren.
- Het panel trof bij het project White Page (P5) een efficiëntie (het onder druk een ontwerpproces doorlopen) die de Academie ook in andere onderdelen meer zou kunnen benutten, bijvoorbeeld in het afstuderen.
- Het panel ondersteunt de wens van de Academie om meer buitenlandse studenten vanuit buiten Europa aan te willen trekken (niet voor uitwisselingsprojecten, maar als volwaardig studenten). Dit is momenteel lastig vanwege het feit dat deze studenten geen werkvisum krijgen omdat het concurrent onderwijsmodel qua juridisch effect niet gelijkgesteld is met voltijd-onderwijs. Het panel raadt de Academie aan, gezien het belang dat gehecht wordt aan internationalisering, samen met de andere Academies zoeken naar een oplossing.
- Bij de lectoraten signaleert het panel het potentieel om het typisch Amsterdamse tot een hoogtepunt heffen.
- Na positieve ervaringen met de praktijkateliers kan de Academie deze mogelijk structureler benutten in het kader van ontwikkeling (theoretische en reflectieve) onderzoeksvaardigheden. Via de ateliers kan de Academie meer studenten 'verleiden' tot onderzoek.
- Reflecteer en bediscussieer intern de suggestie van het panel voor meer variatie in het afstudeerwerk (in methodieken of soorten opdrachten bijvoorbeeld). De academie zou een stelling kunnen innemen over of de universeel gehandhaafde methodiek gewenst is (en dus een visitekaartje) of een meer gevarieerde methodiek kunnen introduceren.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen	
hbo-masteropleiding Architectuur, deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Goed
Algemeen eindoordeel	Goed
hbo-masteropleiding Stedenbouw, deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Goed
Algemeen eindoordeel	Goed
hbo-masteropleiding Landschapsarchitectuur, deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Goed
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Goed
Algemeen eindoordeel	Goed

BIJLAGE IIa Opleidingsspecifieke eindkwalificaties

Overzicht wettelijke eindtermen *architectuur*

Voor inschrijving in het Architectenregister als **architect** moet de opleiding waarborgen dat de student bij voltooiing van de opleiding ten minste beschikt over de volgende eindtermen¹¹ (verdeeld naar):

Binnenschools curriculum

discipline:	Het vermogen tot architectonische vormgeving die zowel voldoet aan esthetische als aan technische en functionele eisen;
	Passende kennis van de geschiedenis van de architectuur, aanverwante kunstvormen en menswetenschappen, evenals van de maatschappelijke en culturele stromingen voor zover die van invloed zijn op het vakgebied van de architectonische vormgeving;
	Vaardigheid in beeld, geschrift en woord om een ontwerp en plan inzichtelijk te maken voor anderen.
context:	Kennis van de beeldende kunsten voor zover die van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van de architectonische vormgeving.
	Passende kennis van stedenbouw, planologie en daarbij gebruikte technieken.

Binnenschools & buitenschools curriculum

discipline:	Het vermogen tot architectonische vormgeving die zowel voldoet aan esthetische als aan technische en functionele eisen.
	Vaardigheid in beeld, geschrift en woord om een ontwerp en plan inzichtelijk te maken voor anderen.
context:	Inzicht in en vaardigheid met de methoden van onderzoek en voorbereiding van een project;
	Inzicht in de problemen op het gebied van het constructief ontwerp, de constructie en de civiele bouwkunde in verband met het ontwerpen van gebouwen.
professie:	Inzicht in het architectenberoep en de rol van de architect in de maatschappij, in het bijzonder bij het maken van projecten waarin rekening wordt gehouden met sociale factoren.
	Inzicht in de relatie tussen mensen en architectonische constructies en tussen architectonische constructies en hun omgeving, alsmede de noodzaak om architectonische constructies en de ruimten daartussen af te stemmen op menselijke behoeften en
	Passende kennis van en inzicht in procedures en processen van besluitvorming.

Buitenschools curriculum

context:	Passende kennis van de natuurkundige en technologische vraagstukken, alsmede van de functie van een bouwwerk met het oog op het verschaffen van comfort en bescherming tegen weersomstandigheden.
	Passende kennis van de industrieën organisaties en procedures die een rol spelen bij het omzetten van ontwerpen in bouwwerken en het inpassen van plannen in de planologie.
professie	Technische bekwaamheid als ontwerper, ten einde binnen de door begrotingsfactoren en bouwvoorschriften gestelde grenzen te kunnen voldoen aan de eisen van de gebruikers van het betrokken gebouw.

Overzicht wettelijke eindtermen *stedenbouw*

Voor inschrijving in het Architectenregister als **stedenbouwkundige** moet de opleiding waarborgen dat de student bij voltooiing van de opleiding ten minste beschikt over de volgende eindtermen¹² (verdeeld naar):

Binnenschools curriculum

discipline:	Het vermogen om informatie uit bij de ruimtelijke ordening betrokken disciplines om te zetten in ruimtelijke constructies en ontwerpen van ruimtelijke concepten.
	Passende kennis van de geschiedenis en de theorie van de stedenbouw en van de relatie met andere disciplines.
	Vaardigheden en methoden in beeld, geschrift en woord om het plan en ontwerp inzichtelijk te maken voor anderen.
context:	Inzicht in processen die hebben geleid tot menselijke nederzettingen en occupatiepatronen in cultuur- en natuurhistorisch opzicht.
	Passende kennis van de inhoud van andere bij de ruimtelijke ordening betrokken disciplines, te weten architectuur, volkshuisvesting en tuin- en landschapsarchitectuur.

Binnenschools & buitenschools curriculum

discipline:	Het vermogen om informatie uit bij de ruimtelijke ordening betrokken disciplines om te zetten in ruimtelijke constructies en ontwerpen van ruimtelijke concepten.
	Vaardigheden en methoden in beeld, geschrift en woord om het plan en ontwerp inzichtelijk te maken voor anderen.
context:	Inzicht in en vaardigheid met de methoden van stedenbouwkundig onderzoek en de voorbereiding van projecten.
	Vaardigheden op de gebieden van de ruimtelijke planning en het stedenbouwkundig ontwerp; inzicht in de methoden van planning en ontwerp; vaardigheid in de fysieke, structurele en historische analyse van stedenbouwkundige verschijnselen en oplossingen.
professie:	Inzicht in het beroep en de maatschappelijke rol van de stedenbouwkundige.
	Passende kennis van de organisatie, de middelen en de instrumenten van de ruimtelijke ordening en de planningsniveaus.
	Passende kennis van en inzicht in procedures en processen van besluitvorming.

Buitenschools curriculum

context:	Kennis van sociale en maatschappelijke processen, ontwikkelingen en randvoorwaarden, in het bijzonder culturele en ruimtelijke morfologische ontwikkelingen, de leefomgeving, de natuur en het milieu.
	Passende kennis van de organisatie, de middelen en de instrumenten van de ruimtelijke ordening en de planningsniveaus.
professie	Passende kennis van de maatschappijwetenschappen, sociale en historische geografie, landschapskunde, ecologie, civiele techniek, economie en het ruimtelijk en stedenbouwrecht.

Overzicht wettelijke eindtermen *landschapsarchitectuur*

Voor inschrijving in het Architectenregister als **landschapsarchitect** moet de opleiding waarborgen dat de student bij voltooiing van de opleiding ten minste beschikt over de volgende eindtermen¹³ (verdeeld naar):

Binnenschools curriculum

discipline:	Kennis, inzicht en vaardigheid met betrekking tot 'taal' in de uitgebreide zin van het woord, dat wil zeggen het kennen en kunnen gebruiken van woorden, tekens, beelden vormen en symbolen ten dienste van het overdragen van ideeën en van de vormgeving van het
	Kennis van en inzicht in de geschiedenis en de theorie van de landschapsarchitectuur in samenhang met aanverwante kunstvormen.
	Vaardigheid om uiteenlopende ruimtelijke problemen op verschillende schaalniveaus ontwerpend op te lossen.
context:	Kennis van en inzicht in het geheel van fysisch-biotische verschijnselen en antropogene processen dat ten grondslag ligt aan en samenhangt met het fenomeen landschap.
	Kennis van en inzicht in de effecten die optreden bij transformaties van het natuurlijk/ruimtelijk milieu.
	Kennis van en inzicht in het temporele aspect van het ruimtelijk milieu.

Binnenschools & buitenschools curriculum

discipline:	Kennis, inzicht en vaardigheid met betrekking tot 'taal' in de uitgebreide zin van het woord, dat wil zeggen het kennen en kunnen gebruiken van woorden, tekens, beelden vormen en symbolen ten dienste van het overdragen van ideeën en van de vormgeving van het ruimtelijk milieu.
	Vaardigheid om uiteenlopende ruimtelijke problemen op verschillende schaalniveaus ontwerpend op te lossen.
context:	Vaardigheid in het hanteren van de natuurlijke component van het ruimtelijk milieu.
	Vaardigheid om ontwerp oplossingen te maken in de vorm van een omvattend ruimtelijk concept, waarbij de invloed van en samenhang met de bredere omgeving en de kleinere omgevingselementen duidelijk is.
professie:	Kennis van en inzicht in het planningsproces in zijn belangrijkste componenten: inventarisatie en analyse - doelformulering en programmering - ruimtelijke planvorming – evaluatie.

Buitenschools curriculum

context:	Kennis van en inzicht in menselijke en intermenselijke activiteiten in samenhang met het ruimtelijk milieu.
	Kennis van en inzicht in het planningsproces in zijn belangrijkste componenten: inventarisatie en analyse - doelformulering en programmering - ruimtelijke planvorming – evaluatie.
professie	Vaardigheid om ontwerp oplossingen te maken in de vorm van een omvattend ruimtelijk concept, waarbij de invloed van en samenhang met de bredere omgeving en de kleinere omgevingselementen duidelijk is.
	Kennis van en inzicht in de technieken om plannen -te doen concretiseren.

10 COMPETENTIES ACADEMIE VAN BOUWKUNST AMSTERDAM

Ambachtelijk vermogen: bezit het vermogen een breed scala aan instrumentele vaardigheden en vaktechnische kennis efficiënt en effectief toe te passen

Creërend vermogen: creëert producten die voortkomen uit een eigen visie op het beroep en die bijdragen aan de vervulling van een persoonlijk ambitie als professional

Operationaliserend vermogen: initieert en organiseert inspirerende en productieve werkprocessen, evalueert de werkzaamheid daarvan en draagt zorg voor borging van die aspecten

Vermogen tot samenwerken: is in staat een zelfstandige bijdrage te leveren aan een gezamenlijk product of proces en stimuleert binnen een samenwerking de realisatie daarvan

Strategisch vermogen: werkt doelgericht en plaatst daarbij de professie, en in het bijzonder de eigen invulling daarvan in een brede maatschappelijke context

Onderzoekend vermogen: ontwikkelt vakinhoudelijke kennis, inzichten en vaardigheden gebaseerd op toegepast onderzoek binnen een voor de ontwerpopdracht relevant domein

Vermogen tot kritische reflectie: werkt vanuit een gefundeerd oordeel over de rol en het functioneren van de professie en in het bijzonder over de eigen invulling daarvan

Communicatief vermogen: kan het (resultaat van het) werk in samenhang met de eigen artistieke en professionele visie presenteren, toelichten en verantwoorden

Ondernemend vermogen: bezit het vermogen om vorm te geven aan een zelfstandige positie binnen het vakgebied

Lerend vermogen: kan de eigen professionaliteit blijvend verder ontwikkelen en verdiepen

BIJLAGE IIb Uitsnede uit competentiematrix (project P5)

P5ASL	studiepunten en leerdoelen	Creërend vermogen	Ambachtelijk vermogen	Operationaliserend vermogen
<p>opdrachtsomschrijving</p> <p>Ontwikkel een stellingname en definieer een ontwerpogave op basis van ontwerponderzoek naar een persoonlijke fascinatie binnen een door de docenten aangereikte probleemstelling, locatie, thema of gebied. Deze ontwerpogave bestaat uit een strategische interventie met een concreet programma. Beschouw de ontworpen interventie als motor voor toekomstige ontwikkelingen en plaats deze binnen het actuele maatschappelijke en vakdebat. De exacte locatie of het plangebied dat bij deze opgave hoort moet worden bepaald. Maak vervolgens in het tweede deel van het project voor het essentiële planonderdeel een ontwerp en werk dit uit op het niveau van een schetsontwerp met relevante details. Bewaak daarbij steeds de relatie tussen de fascinatie, de opgave, het ontwerponderzoek en de uitwerking door aandacht te besteden aan de strategische relevantie, de actoren, de stuurmiddelen en de factor tijd.</p> <p>object De P5 stelt in de eerste helft van het project een ruimtelijke of programmatische ontwikkeling binnen een globaal omschreven studiegebied aan de orde, meestal in relatie tot het semesterthema. Het ontwerponderzoek richt zich op alle relevante schaalniveaus. Dit kan variëren van architectonisch detail, stedelijke context tot regionaal landschap. In de tweede helft van het project wordt de zelf gedefinieerde ontwerpogave uitgewerkt die in object kan variëren van één of meerdere behuizen/obiecten tot</p>	<p>8</p> <p>Aanscherpen van het eigen profiel als aankomend ontwerper. Leren zelfstandig een trefzekere opgave te formuleren op grond van eigen fascinaties. Door alle schaal- en abstractieniveaus heen ruimtelijke essenties en kansrijke situaties leren opsporen, benoemen en benutten. Greep krijgen op strategische vragen. Kunnen beargumenteren en presenteren van eigen opvattingen over de toekomst van het gebouw, de stad en het landschap en de rol van de eigen discipline daarin. Herkennen van de relatie tussen thema, eigen opgave en uitwerking. Kunnen organiseren van het werkproces om de uiteenlopende fases in het ontwerpproces recht te doen.</p>	<p>de Master (A/S/L)</p> <p>creëert producten die voortkomen uit een eigen visie op het beroep en die bijdragen aan de vervulling van een persoonlijk ambitie als professional</p>	<p>de Master (A/S/L)</p> <p>bezit het vermogen een breed scala aan instrumentele vaardigheden en vaktechnische kennis efficiënt en effectief toe te passen</p>	<p>de Master (A/S/L)</p> <p>initieert en organiseert inspirerende en productieve werkprocessen, evalueert de werkzaamheid daarvan draagt zorg voor borging van die aspecten</p>
		<p>comp 1</p> <p>betreft zijn of haar architectonische, stedenbouwkundige en/of landschapsarchitectonische fascinaties bij het maken van een ontwerp betreft sferen en gevoelens bij het formuleren van een ontwerpvraag transformeert onderzoekend, experimenterend en beschouwend intuïties, indrukken en emoties tot (het concept van) een ruimtelijk ontwerp verbindt de uitgangspunten van het ontwerp aan de [ontwikkelende] eigen visie en positionering als professional</p> <p>De student toont inzicht in de relatie tussen visie, ambacht en resultaat</p>	<p>comp2</p> <p>is in staat om een ontwerp consistent tot op materiaal- en detailniveau uit te werken</p> <p>houdt in het ontwerp rekening met wettelijke voorschriften en constructieve-, fysische-, bouwtechnische- en gebruikseisen weegt af of een ontwerpvoorstel uitvoerbaar is kan zonder vooraf bepaald ruimtelijk programma tot een ontwerpogave komen</p>	<p>comp3</p> <p>werkt het hele opdrachttraject stelselmatig, planmatig en in een verantwoord tempo; van interpreteren van de opdracht en voorwaarden van de gegeven locatie, het formuleren van de ontwerpogave, naar het formuleren van een concept, het uitwerken van een plan op hoofdlijnen en de uitwerking van detail: spoort tussen alle schaal- en abstractieniveaus heen de ruimtelijke essenties en kansrijke situaties zet analytische observaties en de interpretatie van onderzoeksresultaten in een ontwerpogave</p> <p>Houdt in het ontwerp rekening met strategische vragen</p>

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Schematisch overzicht opleidingsprogramma, geldt voor Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur.

Semester	Projecten	Oefeningen	Vormstudies	Colleges	Praktijk	
1	P1a P1b	O1	V1 V2	C1a C1b	Voorlichting Gesprekken	Capita Selecta
						Winter School
2	P2a P2b	O2	V3 V4	C2a C2b	Logboek Praktijk	Capita Selecta
						Excursie
Tentamen 1						
3	P3a P3b	O3a O3b	V5 V6	C3	Voorlichting in- stromers/Gesprekken	Capita Selecta
						Winter School
4	P4	O4		C4a C4b	Logboek Praktijk	Capita Selecta
						Works./exc.
Schouw						
5	P5	O5	Clinic	C5	Voortgangs- gesprekken	Capita Selecta
						Winter School
6	P6	Afstudeerclinic/O6		C6	Logboek Praktijk	Capita Selecta
						Works./exc.
Tentamen 2						
7					Logboek Praktijk	Capita Selecta
Afstuderen						
8					Beoordeling logboek	Capita Selecta
Tentamen 3						

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. van de hbo-masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur Academie van Bouwkunst, Amsterdamse Hogeschool voor de kunsten

<u>Auditteam</u>			
Voorzitter, Dhr Wienke Blomen (Hobéon)			
Auditor HBO. Dhr. Jacob Oostwoud Wijdenes			
Auditor Architectuur Dhr. Dag Boutsen			
Auditor Stedenbouw Dhr. Joost Schrijnen			
Auditor Landschap Mvr. Paula Meijerink			
Auditor Student/Alumnus Lex Hildebrant			
Secretaris Mvr. Hanneke Bleijs (Hobéon)			

Dag 1; 10 april	Ochtend 8.45 - 14.45	AvB Generiek	Alle auditoren
	Middag 14.45 - 18.00	Opleiding Architectuur	TEAM A: Voorz + auditoren HBO & A+ student +secretaris
Dag 2; 11 april	Ochtend 9.00 - 12.15	Opleiding Stedenbouw + Landschapsarchitectuur	TEAM S + L: Voorz + auditoren HBO, S, L + student +secretaris
	Middag 12.15 - 16.30	AvB Generiek + gezamenlijke afsluiting	Alle auditoren

10 april 2014

AvB GENERIEK			
Tijd	Onderwerp / Gesprekspartners	Auditpanel	Gespreksonderwerpen (indicatief!)
8.45 - 9.00	Inloop & ontvangst auditteam	Allen	
9.00 - 10.00	Intern overleg auditteam	Allen	
10.00 - 10.55	Management AvB + hoofden A/L/S <ul style="list-style-type: none"> Aart Oxenaar, directeur Jarrik Ouburg, hoofd Architectuur Marieke Timmermans, hoofd Landschapsarchitectuur Arjan Klok, hoofd Stedenbouw Patricia Ruisch, onderwijscoördinator Elsbeth Falk, studieadviseur Nico van Bockhoven, praktijkcoördinator 	Allen	profilering opleidingen - ambities - eindtermen - hbo-niveau - relatie beroepenveld - internationalisering - onderzoeksdimensie - gemeenschappelijkheid en verschillen in de 3 opleidingen - relatie binnenschools-buitenschools deel
10.55-11.00	Intern overleg auditteam	Allen	

11.00 – 12.00	<p>Docenten A/L/S</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peter Defesche (A) project, tentaminator, oud hoofd Architectuur • Laurens Jan ten Kate (A) project, architect, tentaminator, mentor, oud hoofd Architectuur • Gert Breugem (S) O4 S en L Aspecten Regionaal Landschap, alumnus 2006, stedenbouwkundig ontwerper Gemeente Almere. • Marco Broekman (S), project, stedenbouwkundige, docent • Mirjam Koevoet (L), oefening, landschapsarchitect, tentaminator • Maïke van Stiphout (L), project, landschapsarchitect, mentor • Arjan Karssen, vormstudiecoördinator, 3D-ontwerper • Noël van Dooren, colleges, landschapsarchitect, promovendus, oud hoofd landschapsarchitectuur • Arjen Oosterman, paperoefening en colleges, architectuurhistoricus, criticus, curator, hoofdredacteur Volume 	Allen	realisatie samenhangende onderwijsleeromgeving - inhoud en vormgeving programma – eigen inkleuring programma - keuze werkvormen – onderzoekslijn – stage - internationale component - beoordelen en toetsen - borging niveau - aansluiting instromers – relatie docenten beroepenveld – eigen deskundigheid docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen
12.00 - 12.15	Pauze/Intern overleg	Allen	
12.15 - 12.55	<p>Beoordeling & toetsing algemeen + Examencommissie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arjan Klok, voorzitter Examencommissie, Hoofd Stedenbouw • Gus Tielens, docentlid Examencommissie, architect, docent, tentaminator • Nancy van Asseldonk, Extern lid Examencommissie, studieleider Reinwardt Academie • Josephine Gomis, ambtelijk secretaris Examencommissie, studiesecretaris • Nico van Bockhooven, praktijkcoördinator 	Allen	Toetssystematiek - Bevoegdheden en taken examencommissie en toetscommissie - rol in de interne kwaliteitszorg toetsing - – resultaten - (met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse)
12.55- 13.10	Tentamen 2 > Korte toelichting door Jarrik Ouburg en student Milad Pallesh (o.v.)	Allen	
13.10- 13.45	Lunch + interne terugkoppeling	Allen	
13.45 - 14.45	<p>Studenten A/S/L</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jordi van der Veen (A), 1e jaars • Olga Chulkova (A), 2e jaars (Russisch) • Bart van der Salm (A), 4e jaars • Martijn Veenstra (S), 1e jaars • Jacco Jansen (S), 2e jaars • Ziege van den Berk (L), 1e jaars • Annelies Bloemendaal (L), 3e jaars (werkt in Parijs) • Jacques Abelman (L), 4e jaars (Frans en Amerikaans) 	Allen	kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid - aansluiting - toetsen en beoordelen - kwaliteit docenten - opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten

OPLEIDING ARCHITECTUUR			
Onderwerp/Gesprekspartners		Auditpanel	Gespreksonderwerpen (indicatief!)
14.45 - 15.00	Intern overleg auditteam architectuur	TEAM A	-
15.00-15.45	Toetsen en beroepsproducten inhoudelijk bestuderen ARCH	TEAM A	Introductie door Jarrik Ouburg
15.45-16.45	2 recent afgestudeerde studenten + hun werk + afstudeerbegeleiders + afgevaardigde vanuit opleiding afstudeerwerk: - 100605351 - 100606478	TEAM A	Afstudeerproces – begeleiding- beoordeling – realisatie eindkwalificaties
16.45 – 17.15	Alumni & werkveld Alumni <ul style="list-style-type: none"> • Jeroen van Mechelen (A), alumnus 2004, docent, praktijkbeoordelaar, studio JvM • Ard Hoksbergen (A), alumnus 2011, Archiprix winnaar 2012 architect, docent, eigen bureau • Donna Milligen van Bielke (A), alumna 2012, Archiprix en Eindwerkprijs genomineerd, docent, werkzaam bij Powerhouse Company Werkveldvertegenwoordigers <ul style="list-style-type: none"> • Albert Herder (A), alumnus 1993, docent, eigen bureau, werkgever • Martin Fredriks (A), alumnus 1999, architect, oud werkgever, praktijkbeoordelaar, eigen bureau • Jan Richard Kikkert (A), werkgever, docent, eigen bureau • Laurens Jan ten Kate (A), werkgever, architect, docent, tentaminator, mentor, en oud hoofd Architectuur 	TEAM A	Gespreksonderwerpen Werkveld: contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld – eigen inkleuring opleiding - begeleiding – onderzoekscomponent – niveau Gespreksonderwerpen Alumni: o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
17.15 - 18.00	Interne terugkoppeling	TEAM A	

11 April 2014

OPLEIDINGEN STEDENBOUW + LANDSCHAPSARCHITECTUUR			
Onderwerp/Gesprekspartners		Auditpanel	Gespreksonderwerpen (indicatief!)
9.00-9.45	Intern overleg auditteam STEDENBOUW +LANDSCHAP	TEAM S/L	-
9.45-10.30	Toetsen en beroepsproducten inhoudelijk bestuderen S+ L	TEAM S/L	Balkenzaal links en Hoge Zaal
10.30-11.30	2 recent afgestudeerde studenten + hun werk + afstudeerbegeleiders + afgevaardigde vanuit opleiding afstudeerwerk: - 100605464 - 100609860	Deelpanel L	Lokaal 105 en 106 Afstudeerproces – begeleiding- beoordeling – realisatie eindkwalificaties
10.30-11.30 parallel	2 recent afgestudeerde studenten + hun werk + afstudeerbegeleiders + afgevaardigde vanuit opleiding afstudeerwerk: - 100605562 - 100609958	Deelpanel S	Lokaal 107-108 Afstudeerproces – begeleiding- beoordeling – realisatie eindkwalificaties
11.30-11.45	Intern overleg	TEAM S/L	
11.45-12.15	Alumni & werkveld S Alumni <ul style="list-style-type: none"> • Martin Hopman (S), alumnus 2008, docent • Marijke Bruinsma (S), alumna sinds 2009, Archiprix genomineerd, docent, De stuurliu Stedenbouw • Jan Martijn Eekhof (S), alumnus 2010, Archiprix winnaar 2011, Stedenbouw NU winnaar 2012 Werkveldvertegenwoordigers <ul style="list-style-type: none"> • Pieter Jannink (S), Must stedenbouw, oud hoofd stedenbouw • Jaap Brouwer (S), alumnus 2008, docent, werkgever, Aquapunctuur • Erik van der Kooij (S), DRO Amsterdam, werkgever 	Deelpanel L	Gespreksonderwerpen Werkveld: contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld – eigen inkleuring opleiding – begeleiding – onderzoekscomponent – niveau Alumni: o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding

11.45-12.15 parallel	<p>Alumni & werkveld L</p> <p>Alumni</p> <ul style="list-style-type: none"> Joyce van den Berg, alumna 2007, docent, eigen bureau en senior ontwerper DRO Jan Maas, alumna 2008, docent, eigen bureau Michiel van Driessche, alumna 2012 <p>Werkveldvertegenwoordigers</p> <ul style="list-style-type: none"> Hanneke Kijne, praktijkbeoordelaar, docent, bureau Hosper Nikol Dietz, alumna 1996, bureau H+N+S Jana Crepon, bureau Inside Outside 	Deelpanel S	<p>Gespreksonderwerpen</p> <p>Werkveld:</p> <p>contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - begeleiding - onderzoekscomponent - niveau</p> <p>Alumni:</p> <p>o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding</p>
12.15- 13.00	Werklunch + intern overleg	Allen	
13.00-13.45	Open spreekuur docenten/studenten	Deel-panel	Balkenzaal
Parallel	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen Olv Aart Oxenaar, directeur	Deel-panel	Voorzieningen - onderwijsruimtes - mediatheek? - specifieke voorzieningen
13.45-14.15	<p>Groepsproject P5 Thematisch Onderzoek en ontwerp & O5 Paper</p> <p>Korte presentatie + gesprek 'White Page'</p> <p>Docenten</p> <ul style="list-style-type: none"> Machiel Spaan (P5) Jan Richard Kikkert (P5) Vibeke Gieskes (O5) <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> Sweder Spanjer (A), 3^e jaars Paul Kuipers (A), 3^e jaars Onno Kamer (A), 3^e jaars 	Deel-panel	Interdisciplinariteit - koppeling leerdoelen en onderwijs - dit onderdeel biedt inzicht in de inhoud en uitvoering van een onderwijsonderdeel
	<p>'Dar es Salaam'</p> <p>Docenten</p> <ul style="list-style-type: none"> Han Wiskerke (O5 en lector) Saline Verhoeven (P5) Gianni Cito (P5) <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none"> Leonardo Kappel, (A), 3^e jaars David Habets, (L) 3^e jaars Tim Kort, (L) 3^e jaars 	Deel-panel	
14.15-14.45	<p>Onderzoek/professionalisering</p> <ul style="list-style-type: none"> Han Wiskerke, lector L en professor Rurale Sociologie aan Universiteit Wageningen Ton Schaap, Lector S, Senior stedenbouwkundige DRO, alumna S 1982 Jan Peter Wingender, oud lector A, architect 	Allen	Praktijkgericht onderzoek - methoden - wisselwerking opleidingen/lectoraten - professionalisering docenten op onderzoeksgebied
14.45-15.30	Directeur	Allen	pending issues
15.30-16.45	Intern overleg - gezamenlijke beoordeling - voorbereiding terugkoppeling	Allen	
16.45	Terugkoppeling gehele audit	Allen	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende deeltijd opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleidingen. De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld. Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

De audit is, omdat de drie opleidingen een grote gemeenschappelijkheid hebben, uitgevoerd als een gecombineerd traject van drie hbo-masteropleidingen. Omdat de drie opleidingen in de praktijk functioneren als een opleiding met drie varianten, is voorafgaand aan de audit met de NVAO afgestemd het accreditatietraject op een daarbij passende wijze in te richten. Dat leidde tot een gecombineerde audit bestaande uit een generiek deel en drie opleidingsspecifieke delen. Bij de selectie van eindwerken is, ook in overleg met de NVAO, volgens dezelfde benadering gewerkt. In de audit zijn aanvullend op het standaard programma enkele eindwerken besproken met (afgestudeerde) studenten en begeleiders. Studenten hebben tussentijdse eindproducten, behorende bij projecten, gepresenteerd en van uitleg voorzien.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Lijst (niet limitatief) van geraadpleegde documenten waaronder alle verplichte bijlagen, conform richtlijn van de NVAO:

- Gezamenlijke Kritische Reflectie, masteropleidingen Architectuur, Stedenbouw en Landschapsarchitectuur Academie van Bouwkunst Amsterdam.
- Organigram Academie van Bouwkunst.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties: overzicht Dublin Descriptoren, Eindtermen en Competenties per opleiding, Wet op Architectentitel, professional Qualifications for Architect Directive.
- Beschrijving buitenschools curriculum.
- Schematisch programmaoverzicht.
- Studiegids 2013-14 met inhoudsbeschrijving van de programmaonderdelen, met vermelding van:
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten
 - Studiegids voorbereidende cursus Architectuur
 - Studieprogramma voorbereidende cursus Stedenbouw en Landschapsarchitectuur 2013-2014
- Programma + conceptprogramma's verschillende minoren.
- Onderwijs- en examenregeling – OER 2013.
- Overzicht van het ingezette personeel (2011-12 en 2012-13), cv's docenten, overzicht hoofden van de opleiding, incl:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
 - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal
- Overzichtslijst van *alle* afstudeerwerkstukken van de laatste drie jaar.
- Overzicht (afstudeerwerk) prijswinnaars en genomineerden sinds 2010.
- Overzicht van de contacten met het werkveld: overzicht werkgevers en leden Commissie van Advies.
- Overzicht internationale samenwerkingen en uitwisselingscontracten.
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie:
 - Adviesrapport en Besluit NVAO Instellingstoets AHK
 - Adviesrapport en Besluit NVAO van de accreditatie van de drie opleidingen in 2008
- Facultair Kwaliteitszorgplan AvB 2013-14.
- Plan van Aanpak 2013-2017 Academie van Bouwkunst: Behoud van kwaliteit in tijden van Krimp, plan van aanpak voor een inhoudelijk sterke en financieel gezonde Academie van Bouwkunst Amsterdam in tijden van verandering.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen (examencommissie etc).
- Documentatie over student- en docenttevredenheid (NSE 2013).
- Tijdens de audit was een selectie handboeken en overig studiemateriaal aanwezig van de drie opleidingen
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en per opleiding een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, vormstudies, papers, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Publicaties van de Academie/Lectoraten, waaronder Streetworks (Stedenbouw) en Brick Dresses (Architectuur), Go With Me, 50 steps into landscape thinking (Landschapsarchitectuur).

Eindwerken

Voorafgaand aan de audit zijn eindwerken geselecteerd en bestudeerd door het panel, de bijbehorende studentnummers zijn in onderstaande lijst opgenomen. Bij de selectie van eindwerken is, in overleg met de NVAO, volgens de varianten-benadering gewerkt, omdat de drie opleidingen een grote gemeenschappelijkheid hebben.

Omdat het eindwerk van de drie opleidingen niet alleen uit schriftelijke onderdelen bestaat, heeft het panel van elke opleiding van twee werken het gehele afstudeerproject (inclusief tekeningen, maquettes e.d.) uitgebreid besproken in de audit met de afgestudeerde student en begeleider. In onderstaande lijst zijn dat de dikgedrukte nummers.

Lijst afstudeerwerkstukken per opleiding van de afgelopen 2 studie jaren (2011-12 en 2012-13) en een enkel werk uit studiejaar 2010-11 en 2013-14 (specifiek vermeld).

Architectuur:

- **100605351**
- 100606363
- **100606478**
- 100609722
- 100608490
- 100608139
- 100607496
- 100611301
- 100608833
- 100608193
- 100608544
- 100608121
- 100608134
- 100606500
- 100609298 (2013-14)

Stedenbouw

- 100606351
- 100608505
- **100609958**
- **100605562** (mei 2011)

Voorts zijn enkele afstudeerwerken beoordeeld vanuit de jaarboeken.

- 100604723 (februari 11)
- 100606474 (april 11)
- 100605474
- 100606275

Landschapsarchitectuur

- 100605638
- **100605464**
- **100609860**
- 100609788
- 100609675
- 100609201

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden	Expertise audit kwaliteitszorg	Expertise onderwijs	Expertise werkveld	Expertise vakinhoud	Expertise internationaal	Expertise studentzaken
Dhr. W.L.M. Blomen Voorzitter	x					
Dhr. D. Boutsen Arch* Deskundige Architectuur		x	x	x	x	
Mevr. P. Meijerink MLA Ing. Deskundige Landschapsarchitectuur		x	x	x	x	
Dhr. Prof. ir. J.M. Schrijnen Deskundige Stedenbouw		x	x	x	x	
Dhr. Drs. J.D. Oostwoud Wijdenes Deskundige Hbo	x	x				
Dhr. A.H. Hildenbrant Studentlid MA+U			x			x
*In 1986 afgestudeerd als Architect aan het Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas, Brussel						
Mevr. H. Bleijs BSc secretaris	x					

Korte functiebeschrijvingen
De heer Blomen is directeur van de Hobéon Groep. Hij heeft de afgelopen jaren veelvuldig deelgenomen aan audits in het hoger onderwijs, doorgaans als voorzitter.
De heer Boutsen is Decaan van de Hogeschool voor Wetenschap & Kunst, sinds 2012 LUCA / Dep. Architectuur Sint-Lucas (sinds 2013 KU Leuven Faculteit Architectuur) en projectarchitect stedenbouw en architecturale constellaties.
De heer Schrijnen was deeltijd hoogleraar Stedenbouwkundig ontwerpen Stad en Regio, en vervolgens praktijk hoogleraar Strategie en Planning, faculteit Bouwkunde, TU Delft. Momenteel is hij zelfstandig management consultant Ruimtelijke Ordening.
Mevrouw Meijerink is directrice en doceert aan de École d'architecture de paysage van de Universiteit van Montréal. Ze studeerde landschapsarchitectuur (behaalde haar bachelor bij Hogeschool Larenstein en haar master bij Harvard) en Psychologie en is oprichter van en landschapsarchitect bij WANTED landscape Ilc.
De heer Oostwoud Wijdenes studeerde Psychologie, verrichtte onderzoek binnen het onderwijs-domein en is momenteel medewerker onderwijs, onderzoek en kwaliteitszorg bij de HKU.
De heer Hildebrant is alumnus van de Masteropleiding Architectuur. Hij studeerde in 2013 af aan de Academie van Bouwkunst van Fontys Hogescholen te Tilburg.
Mevr. Bleijs, NVAO gecertificeerd secretaris d.d. 2010

Op 21 feb 2014 heeft de NVAO definitief goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het panel voor de dit in rapport behandelde opleidingen, onder nummer #002712.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl